

Vlaams
Parlement

vergadering **C170**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed

van 14 maart 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de situatie in Zuid-Soedan – 1486 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over wijzigingen aan het Onroerenderfgoedbesluit – 1415 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de problemen van de meldingsplicht voor de metaaldetectoristen – 1527 (2016-2017)	7
VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de brexit voor de haven van Zeebrugge – 1449 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het overleg van de minister-president met de Britse minister van Buitenlandse Zaken over het beperken van een mogelijke negatieve impact van de brexit op de haven van Zeebrugge – 1452 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de brexit voor Vlaanderen – 1485 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke nefaste gevolgen van de brexit voor de haven van Zeebrugge – 1518 (2016-2017)	12
VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het witboek van de Europese Commissie over de toekomst van Europa – 1493 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aanpak van de Vlaamse Regering inzake een maatschappelijk debat over de toekomst van de Europese Unie – 1511 (2016-2017)	24

VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aangekondigde Turkse massameeting met de mogelijke aanwezigheid van president Erdogan

- 1513 (2016-2017)

34

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de opvolging van de situatie in Zuid-Soedan – 1486 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister-president, in december 2016 werd de situatie in Zuid-Soedan besproken in de commissie. De situatie is schrijnend en het land verkeert in grote chaos. U gaf aan dat Vlaanderen een aanzienlijke bijdrage levert aan het Central Emergency Response Fund (CERF), het noodfonds van de VN. Dat is de beste manier om daar momenteel hulp te verlenen. Op een andere manier noodhulp verstrekken of projecten opstarten, is zeer moeilijk vanwege de totale chaos in het land. In eerste instantie is het belangrijk dat de VN optreedt en het conflict tracht te beheersen. Maar de VN slaagde er niet in om voldoende troepen blauwhelmen ter plekke te brengen om de situatie onder controle te krijgen. De VN stootte op een weigering van de regering en slaagde er dus niet in om een vredesmacht ter plaatste te sturen.

In februari 2017 riepen de regering van Zuid-Soedan en de VN de hongersnood uit in twee provincies van de Zuid-Soedanese staat Unity, in het noorden van het land. Nu de hongersnood in delen van het land is uitgeroepen, heeft de Zuid-Soedanese president beloofd om de humanitaire agentschappen ongehinderde toegang te geven tot de crisisgebieden.

Minister-president, in welke mate kunt u de situatie in Zuid-Soedan opvolgen? Hebt u er een zicht op in welke mate de VN al dan niet grip krijgt op de situatie in Zuid-Soedan?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw De Meulemeester, u weet dat wij in Zuid-Afrika en in Afrika in het algemeen uitsluitend intensief samenwerken met onze partnerlanden. Andere landen, zoals Zuid-Soedan, worden enkel ad hoc opgevolgd. Voor deze landen hebben wij geen structurele samenwerking met de VN. Wij hebben natuurlijk een aantal samenwerkingen met multilaterale organisaties, zoals de Internationale Arbeidsorganisatie (IAO), de Wereldgezondheidsorganisatie, UNAIDS en UNESCO. Maar ook daar is deze structurele samenwerking geografisch geconcentreerd op Zuidelijk Afrika. Er is dus geen structurele samenwerking met Zuid-Soedan.

Wel komt de focus daarop te liggen als het gaat over noodhulp. Het is helaas niet de eerste keer dat we de situatie in Zuid-Soedan hier bespreken. We deden dat ook in december 2016. Het beeld was toen zeer somber omdat er een burgeroorlog woedde en omdat het land op de rand stond van een genocide. Eind februari werd er officieel de hongersnood afgekondigd, met de mededeling dat 100.000 en wellicht meer mensen in levensgevaar verkeren en vijf miljoen anderen aan ondervoeding lijden. Dit kwam uitvoerig aan bod in de Vlaamse media. Ook in Kenia, Somalië, Ethiopië, Jemen en in de landen rond het Tsjadmeer werd deze situatie vastgesteld. We weten dat dit het gevolg is van de droogtegolf, maar ook van de burgeroorlog die daar heerst.

Ik heb in december 2016 al meegedeeld dat wij hulp boden aan Zuid-Soedan via het CERF. Het ging in 2016 om een dotatie van 600.000 euro. Op 17 februari 2017 besliste ik om het land een extra steun te bezorgen. Het gaat om een bijdrage van 100.000 euro aangevuld door 50.000 euro aan eigen middelen van

Plan België. Er zal dus 150.000 euro worden vrijgemaakt, gericht op de kwetsbaarste doelgroepen: ondervoede kinderen, zwangere en borstvoeding-gevende moeders, ouderen, mensen met een beperking en mensen die leven met hiv. Toen het antwoord werd opgesteld, moest ik nog wachten op het advies van Inspectie van Financiën. Maar dat is nu, 2 uur geleden, toegekomen, zodat ik vandaag nog het besluit zal kunnen ondertekenen.

Met dit project zal gedurende vier maanden hulp kunnen worden verleend aan de kwetsbare doelgroepen die ik heb opgesomd. Wij hopen dat wij daarmee het hoge mortaliteitsrisico voor die kinderen en mensen mee kunnen verminderen. Anderzijds worden de getroffen gemeenschappen ondersteund via een geïntegreerde cashbenadering om zware ondervoeding te voorkomen. U weet dat wij dat steeds meer doen. Met deze interventies zullen 5398 mensen – dat is exact berekend door plan België – geholpen kunnen worden.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister-president, dank u voor uw antwoord. De aanzienlijke bijdrage die Vlaanderen levert aan het CERF – in 2016 ging het inderdaad om 600.000 euro Vlaamse noodhulp – en via Plan België – in 2014 een subsidie van 248.000 euro voor een project in Zuid-Soedan – en nu ook uw fiat voor het uittrekken van 100.000 euro bijkomende noodhulp voor Zuid-Soedan: dat bewijst nog maar eens dat Vlaanderen heel wat doet. Ik waardeer en ondersteun die inspanningen van Vlaanderen. De situatie in Zuid-Soedan is schrijnend. We moeten in eerste instantie trachten het conflict te beheersen. Ik waardeer dan ook dat Vlaanderen een bescheiden maar gewaardeerde speler is en dat we zo toch ons steentje kunnen bijdragen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): In Zuid-Soedan, Somalië, Jemen en Nigeria dreigen zo'n 20 miljoen mensen van de honger om te komen. Men zegt dat dit de grootste humanitaire ramp is sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog. In Zuid-Soedan zouden momenteel 7,5 miljoen mensen hulp nodig hebben en 3,4 miljoen mensen zijn er op de vlucht. Meer dan 1 miljoen kinderen zijn ondervoed, en ongeveer 270.000 kinderen dreigen te sterven als ze niet onmiddellijk hulp krijgen.

Dat zijn hallucinante cijfers. Alle kansen op degelijk onderwijs worden hun ontnomen, en op die manier ontstaat opnieuw een verloren generatie. Consortium 1212 was gisteren aan het bekijken of er een gemeenschappelijke actie moest komen rond hulp voor die mensen. Minister-president, u hebt al aangegeven dat u 100.000 euro wilt uittrekken voor Plan België voor Zuid-Soedan. Hebt u intussen nog een bijkomende vraag gekregen vanuit Consortium 1212 om ook extra hulp te sturen naar Somalië, Nigeria en Jemen?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik heb ook het bericht gezien dat Consortium 1212 een actie opzet. Plan België maakt daar deel van uit. Het is nu vooral zaak om de mensen in de Vlaamse samenleving te mobiliseren. In het verleden hebben de media daar ook aan meegewerkt. Als minister van Media en van Ontwikkelingssamenwerking heb ik een paar keer de kans gehad om grote acties mee te ondersteunen, ik denk aan de actie met betrekking tot de gevolgen van de tsunami. Er is toen heel veel geld gemobiliseerd. Het behoort tot de autonomie van onze omroepen, maar het gaat hier nu inderdaad om een ramp van een zeer grote omvang die een hele generatie bedreigt, niet alleen met de dood, maar ook met structurele ondervoeding. Daarom hoop ik en zal ik er indien mogelijk toe bijdragen dat er een grote mobilisatie gebeurt in de samenleving. Mijn

ervaring is dat het mobiliserend effect veel groter is als de massamedia zich daarvoor inzetten. Zonder het parlement te willen negeren, hoop ik dus dat de media daaraan willen meewerken omdat het hier over veel meer gaat dan de tijdelijke gevolgen van één of andere ramp en er een grote mobilisatie aan de orde is.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over wijzigingen aan het Onroerenderfgoedbesluit – 1415 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Op 16 december 2016 wijzigde de Vlaamse Regering het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. Het grootste deel van de wijzigingen aan de onroerenderfgoedregelgeving vloeit voort uit de implementatie van het kerntakenplan voor Onroerend Erfgoed. In navolging van het regeerakkoord 2014-2019 keurde de Vlaamse Regering op 17 juli 2015 de generieke besparingen en kerntakenplannen van de Vlaamse overheid goed. Het goedgekeurde kerntakenplan van het agentschap Onroerend Erfgoed bevat een aantal beslissingen die een aanpassing van de onroerenderfgoedregelgeving en andere regelgeving vroegen. Daarnaast werden ook enkele aanpassingen van technische of financiële aard doorgevoerd.

Het besluit van 16 december 2016 wijzigt enkel hoofdstuk 2 'dossier van de aanvraag voor een stedenbouwkundige vergunning waar een eenvoudige dossiersamenstelling volstaat' van het besluit omtrent de dossiersamenstelling.

Bij een eenvoudige dossiersamenstelling mag een archeologienota zitten die ingediend is ter bekrachtiging, maar opvallend is dat deze mogelijkheid ontbreekt bij dossiers voor terreinaanlegwerken of dossiers waarvoor een uitgebreide dossiersamenstelling vereist is. Met andere woorden, daar zit een tegenstelling in. Bij deze dossiers moet een bekrachtigde nota worden toegevoegd.

Minister-president, gaat het hier om een vergetelheid of om een tekortkoming dan wel om een bewuste keuze om deze verschillende regelgevingen naast elkaar te hanteren? Met andere woorden, is hier een foute redenering ingeslopen of is het een politieke keuze?

Bent u van plan dit zo snel als mogelijk te remediëren? Hoe?

Hebt u voldoende rekening gehouden bij de doorgevoerde aanpassingen met de nieuwe omgevingsvergunning die sinds 23 februari van kracht is en hoe zal dit opgevolgd worden?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Het betreft hier een bevoegdheid van minister Schauvliege, maar ik zal u een antwoord geven omdat er natuurlijk raakpunten zijn met ons beleid. U stelt terecht de vraag naar het probleem.

Het is inderdaad zo dat in december 2016 een besluit is genomen dat betrekking heeft op twee domeinen, namelijk de 'vereenvoudigde dossiersamenstelling' en de 'verkavelingsdossiers'. Door een vergissing werd de 'uitgebreide dossiersamenstelling' niet opgenomen. Dat gebeurde dus niet bewust, maar dat was een

fout. Mijn administratie heeft dat vastgesteld en heeft contact opgenomen met de diensten Ruimtelijke Ordening en met het kabinet van minister Schauvliege.

Nu slaat Murphy toe. Er is inderdaad een fout gebeurd, maar ondertussen hebben we de omgevingsvergunning, het nieuwe besluit waardoor de vorige besluiten zijn opgeheven. En, o ramp, in het ministerieel besluit van minister Schauvliege over de dossiersamenstelling in de omgevingsvergunning is dit opnieuw niet mee opgenomen. Dus hebben we gevraagd om dat ten spoedigste te herstellen, en dat zal ook gebeuren. Minister Schauvliege heeft dat beloofd. Het besluit is in werking getreden op 23 februari 2017, helaas voor nog bitter weinig gemeenten. Pas later zullen heel veel gemeenten materialiter in de mogelijkheid zijn om die digitale toepassing te doen. Nu is de afspraak gemaakt dat er een aanpassend ministerieel besluit komt zodat dit bij inwerkingtreding op 1 juni mee wordt opgenomen voor het geheel.

Uw opmerking was dus terecht. Er is een fout gebeurd in december 2016 en vervolgens is in januari 2017 bij ministerieel besluit van minister Schauvliege een tweede fout gemaakt, maar dit wordt rechtgezet.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, ik dank u voor uw antwoord en kijk ernaar uit dat die aanpassingen gebeuren.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Jean-Jacques De Gucht aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de problemen van de meldingsplicht voor de metaaldetectoristen – 1527 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Minister-president, u ziet dat we bij de liberalen op regelmatige momenten dictie krijgen. Dan moeten we in stukjes praten: de-tec-to-ris-ten. Ik heb dat deze morgen geoefend en dat is allemaal vlot verlopen. (*Gelach*)

Uit recente cijfers die collega An Christiaens opvroeg bij het agentschap Onroerend Erfgoed blijkt dat er exact 551 archeologische vondsten werden gemeld bij de Vlaamse overheid sinds april 2016. Op die datum werden immers de nieuwe regels van het Archeologiedecreet van kracht. De bedoeling was zeker nobel: het streven naar een erkenningskader voor hobbyisten en deskundigen, wat de interesse en het aantal archeologisch waardevolle vondsten alleen maar zou doen toenemen. De metaaldetectie werd hiervoor gekoppeld aan de code van goede praktijk, wat de kwalitatieve uitvoering van de activiteiten van erkende metaaldetectoristen dient te garanderen.

Het resultaat van 551 vondsten betekent echter een magere oogst wanneer we weten dat ruim 1200 detectoristen vandaag een erkenning hebben om onze velden af te speuren op zoek naar schatten uit het verleden. Dat betekent statistisch minder dan één vondst per twee metaaldetectoristen op bijna één jaar tijd. Nochtans wordt er flink wat bovengehaald, zo blijkt ook uit enkele Facebookpagina's waar schattenjagers dagelijks pronken met hun vondsten, van kogelholzen over munten tot zelfs gouden ringen.

De Nationale Vereniging Detectoristen (NVD) reageerde reeds door te stellen dat de overheid te kwistig heeft gestrooid met erkenningen. Volgens hen kan iedereen die het wil, een erkenning op de kop tikken. Een belangrijke oorzaak is misschien wel de uitgebreide rapportering die dient te gebeuren voor elke vondst, hoe klein ook. Velen besparen zich liever de rompslomp die komt kijken bij het beschrijven van het object en het aanduiden van de vindplaats dan alle eer op te strijken bij het vinden van waardevolle archeologische voorwerpen.

Minister, op welke manier analyseert u die resultaten? Erkent u het probleem dat er momenteel te veel papierwerk komt kijken bij een melding, waardoor een hobbyist zijn hobby bijna als werk bekijkt door de papiermolen die daarop volgt? Kan men hier geen soepeler systeem uitwerken om de vondsten door te spelen naar het agentschap, dat dan de verdere rapportering op zich neemt? Dat zal ook ten voordele zijn van de vondsten die op dit moment niet worden aangegeven. Kan het digitaal platform MEDEA hiervoor eventueel worden gebruikt? Hoe is het overigens gesteld met de rapportering van het agentschap over de grote hoeveelheid vondsten uit het verleden, namelijk vóór de wijziging van 2016? Erkent u dat de code van goede praktijk een doekje tegen het bloeden is en zijn doel veelal voorbijschiet?

De voorzitter: Na langdurige onderhandelingen met de minister-president zijn we ertoe gekomen dat het metaalopspoorders zijn, dus eigenlijk schattenjagers. (*Gelach*)

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Dat hebt u dus gezegd nadat ik een tekst heb gebracht waarin vier keer het woord 'metaaldetectoristen' staat.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer De Gucht, om te vermijden dat heel uw fractie in het vervolg nog grote dictieoefeningen moet doen en met tongtwisters als 'detectoristen' wordt geconfronteerd, hebben we snel beraadslaagd en gezien dat 'detecteren' opsporen of achterhalen betekent – er zijn heel wat synoniemen, misschien is 'opsporen' nog het beste – maar goed, ik laat in het midden of het gaat over 'metaaldetectoristen' of 'metaalopspoorders'.

Er zijn er inderdaad 1160. Die mag je niet zien als een homogene groep. Er zijn heel veel verschillende mensen bij. Er zijn ook inactieve mensen bij, mensen die in het buitenland wonen, mensen die werken voor erkende archeologen, mensen die af en toe actief zijn en anderen die helemaal niet actief zijn.

In de korte periode van 1 april 2016 tot en met 31 januari 2017 zijn er 551 metaaldetectievondsten – ook al een tongtwister – digitaal gemeld. Zo'n melding kan gaan over een collage van vondsten. In de meeste gevallen worden er meerdere vondsten gemeld, meestal in een spanbreedte van één tot tien vondsten. In die periode waren er hele periodes waarin heel veel velden niet toegankelijk waren omdat ze bezaaid, beplant, bemest, te nat of bevroren waren.

Er is inderdaad een punt van sensibilisering. Ik heb dat ook geantwoord op een vraag van mevrouw Christiaens.

Ik denk niet dat er te veel papierwerk komt kijken bij een melding. Eerst en vooral is er geen papierwerk mee gemoeid, want het is een volledig digitaal proces. Er moet een simpele aanmelding gebeuren op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed. Er moeten maar zeven velden worden ingevuld. Dat is echt heel simpel. Op enkele minuten is dat ingevuld, met het erkenningsnummer, het e-mailadres, de datum van de vondst, het bodemgebruik van de vondstlocatie, het aanduiden van de locatie, het geven van een korte beschrijving van de vondst en de bewaarplaats. Enkel de essentie moet worden gemeld. Door

deze eenvoudige melding van metaaldetectievondsten blijft toch de wetenschappelijke informatiewaarde van de archeologische vondsten bewaard.

Het MEDEA-project is geen valabel alternatief omdat het ook openstaat voor niet-erkende metaaldetectoren – mensen die dus in overtreding zijn met de regelgeving. Als we dat gelijkstellen, dan zou dat neerkomen op een gedoogbeleid ten aanzien van de erkenningsregels. Bovendien wil MEDEA vooral vondsten van vóór het Onroerenderfgoeddecreet capteren en tot in detail beschrijven. Dat is verder gaan dan de melding die door het agentschap wordt gevraagd. MEDEA kan ook geen langetermijngarantie bieden voor het voortbestaan van de meldingen. Het agentschap biedt als overheid die continuïteit wel.

Alles wat gemeld en archeologisch relevant is, wordt opgenomen in de centrale archeologische inventaris, de cruciale bron van informatie voor erkende archeologen voor onder andere de opmaak van de archeologienota's. Daarnaast hebben sommige vondstmeldingen aanleiding gegeven tot specifieke trajecten, waar soms ook ex-situ bescherming gebeurt.

Ik denk niet dat de code van goede praktijk een doekje tegen het bloeden is, zoals u dat zo plastisch omschrijft. Het deel metaaldetectie van de code van goede praktijk is beknopt, maar geeft heel duidelijk weer welke de regels zijn waaraan een erkend metaaldetecteur zich moet houden. De regels dienen om de metaaldetectie op een correcte manier uit te voeren, met respect voor de omgeving en andere metaaldetectiehobbyisten en om het archeologisch erfgoed geen schade toe te brengen. Deze regels gaan over wat er moet worden gedaan tijdens het detecteren. Er moet steeds toestemming zijn van de terreineigenaar. Het lijkt me in tijden van kraakpanden niet ongepast om dat te herhalen. Je moet je kunnen legitimeren. Je mag niet dieper gaan dan de ploegvoor. Je moet het terrein herstellen en je mag enkel overdag detecteren. Daarnaast wordt ook verduidelijkt wat wordt verwacht voor het bewaren van de vondst. Deze regels zijn opgesteld in overleg met de metaaldetectiewereld en zijn in overeenstemming met de regels voor metaaldetectie in onze buurlanden.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wat MEDEA betreft, is de sector zelf vragende partij. Misschien is het toch niet oninteressant om in dialoog te treden om na te gaan wat de mogelijkheden zijn.

Wat betreft de vondsten, is het niet mogelijk om naar een plaatselijke archeologische dienst te gaan waar de vondst dan wordt gefotografeerd en opgenomen in de lijst?

Wetenschappers werken tegenwoordig meestal met de North Sea Area Finds Recording Group – de naam is nog niet volledig doorgesproken, maar het is zeker de bedoeling om die in de toekomst te vereenvoudigen –, terwijl Onroerend Erfgoed vandaag nog manueel de vondsten invoert in een Microsoft Access database. Misschien is het beter om naar één goed systeem te evolueren, waarin de plaatselijke archeologische diensten rechtstreeks alles kunnen ingeven, opdat er een goede doorstroming van informatie is. Op die manier wordt het digitaal in plaats van het in Word in te voeren en het bij te houden in een mapje. Zo wordt het toegankelijk voor iedereen die geïnteresseerd zou kunnen zijn.

De voorzitter: Mevrouw Christiaens heeft het woord.

An Christiaens (CD&V): Voorzitter, minister-president, ik was ook enigszins verbaasd over het lage aantal meldingen waarvan u melding maakte in uw antwoord op mijn schriftelijke vraag. Het is toch wel een genuanceerd verhaal. Er is altijd de moeilijke verhouding tussen de archeologen en de metaalopspoorders.

Het decreet is een zeer waardevolle poging om dat uit te klaren. Vandaag stellen we vast dat het aantal meldingen laag is, maar vroeger waren die zo mogelijk nog lager. Er is dus toch een positieve twist aan dit verhaal.

De heer De Gucht doet het voorstel om nog klantvriendelijker te werken met een light digitaal platform. Dat kan een goed voorstel zijn. Hoe klantvriendelijker, hoe beter.

Minister-president, u had op mijn schriftelijke vraag geantwoord dat u extra wilde sensibiliseren. Hebt u een concrete voorstellen om die sensibilisering in de praktijk door te voeren?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister-president, de regeling omtrent de metaaldetectoristen is nieuw sinds het recente Onroerendergoeddecreet. Het is een nieuwe regeling die heel wat discussie oplevert. Ik kan u de megabytes in mijn mailbox tonen, ik vermoed dat ook andere leden die krijgen. Er is de discussie binnen de NVD, de nationale vereniging van opspoorders. Ik ben tot nu toe relatief afwachting geweest. Als we straks de evaluatie van het decreet maken, moeten we toch stilstaan bij deze problematiek. Het zou zinvol zijn dat uw agentschap een evaluatie maakt van de problemen die zich al dan niet voordoen. Een evaluatie is hier echt op zijn plaats. Ik wil niet vooruitlopen op de zaak. De discussies in de mailboxen gaan alle richtingen uit. Je weet niet altijd wat je ziet.

Dat er een vorm van aangifte moet zijn, is duidelijk. Dat de Code van Goede Praktijk nog sterker op het terrein moet worden gerespecteerd – ik pleit niet voor regels maar voor respect – is een feit. We moeten misschien durven na te denken over een soort van ondersteuning van een organisatie, waardoor sensibilisering en een Code van Goede Praktijk meer en sneller ingang kunnen vinden. Het is bijna een vorm van zelfregulering van een sector, gerelateerd aan een beperkt Vlaams regelgevend kader. Het hoeft niet meer te zijn dan wat er vandaag is. Dit kan de implementatie van de regels op het terrein vergemakkelijken, waardoor ook kennis en vorming aan metaalopspoorders kan worden doorgegeven. Ik denk aan opleiding over aangifte, over het werken met North Sea Area Finds Recording Group of de MEDEA-systemen – ik wil daar niet op ingaan. Op die manier zou er stroomlijning komen, eenvoudig, toegankelijk maar met een goede mentaliteit. Dat moet niet nu snel ad hoc, maar kan gebeuren bij een evaluatie als de regelgeving enkele jaren in voege is.

Ik pleit niet voor meer regels, maar voor een nog betere praktijk. Dat zou ik graag zien.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Christiaens, achter het aantal meldingen zitten meerdere vondsten. 'Un train peut en cacher un autre.'

Zoals de heer Caron zegt: laat ons geen conclusies trekken op basis van een uiterst korte periode. De inwerkingtreding was 1 april 2016, met daarbij een winterperiode met terreinen die niet toegankelijk waren. Voor een sector die tot dan toe niet was 'geregeld' – we doen dat minimaal –, zijn er nu meer dan duizend erkende metaaldetectoristen. Dat is ongelooflijk veel. Je kunt het altijd van twee kanten bekijken. Er is een aantal dat actief blijft als niet-erkend, maar meer dan duizend zijn er erkend actief. Als je de sociale media bekijkt, dan zijn ze trots op wat ze doen, waaraan ze meewerken, wat ze aanbrengen en signaleren. Het is veel te vroeg om te evalueren, maar de eerste resultaten zijn absoluut niet bedroevend of negatief.

Mevrouw Christiaens, we gaan in overleg met die sector en nodigen ze uit. We gaan aan tafel zitten om de zaken nog meer te verduidelijken en af te spreken.

We gaan ook iedereen sensibiliseren. We hebben alle e-mailadressen. Iedereen zal een e-mail krijgen om te herinneren aan de manier waarop wordt gewerkt. Het moet allemaal een beetje tijd hebben. Hopelijk komen we tot een situatie waarbij mensen heel trots zijn om daaraan te kunnen meewerken. Ze doen dat op een correcte manier, waarbij ze niet als schattenjagers betiteld worden maar als metaaldetectoristen die waardevolle dingen, minder waardevolle dingen en soms prullaria naar boven halen.

Wat de samenwerking met MEDEA betreft, hoor ik dat er wordt geprobeerd om tot een samenwerkingsovereenkomst te komen. MEDEA is een platform met als doel de archeologische metaaldetectievondsten in Vlaanderen digitaal te ontsluiten. Dat gebeurt voornamelijk met de VUB. Het is een initiatief van het Brussels ErfgoedLab (BREL), departement History, Archeology, Art, Philosophy and Ethics, imec-SMIT-VUB en PACKED vzw, met de steun van de Vrije Universiteit Brussel en de Herculesstichting. Er wordt gekeken of er tot een samenwerkingsovereenkomst kan worden gekomen. Ik zal me niet mengen in de discussie over hoe of op welke wijze de zaken worden ontsloten. We hebben nu een summierere regeling, een regeling voor de erkenning van archeologen, en een centraal archief. We mogen niet tot een situatie komen waarbij wij, de overheid, niet meer met de garantie van continuïteit de ontsluiting doen. Kan er samenwerking zijn, des te beter. Daarover is men in gesprek, denk ik. Het zou een grote fout zijn om als overheid niet meer te ontsluiten wat wordt gedetecteerd en gemeld. Dat zou geen goede maatregel zijn.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Het zou een heel goede zaak zijn om met MEDEA tot een samenwerking te komen. Er zou moeten worden afgesproken dat alles automatisch wordt doorgestuurd naar Onroerend Erfgoed. Zo zou je een bijna-kopie krijgen van wat er allemaal wordt aangegeven. Zo zou het bij de regulerende overheid terecht komen en zou je daarvan een goed overzicht kunnen behouden. Dat zou een heel goede zaak zijn. We zien hoe MEDEA gestructureerd is: twee proffen van de VUB brengen daar hun expertise naar voren en werken op een goede en wetenschappelijke manier. Daarom zou het heel goed zijn om daar een goed samenwerkingsverband mee op te bouwen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Mercedes Van Volcem aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de brexit voor de haven van Zeebrugge
– 1449 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Stefaan Sintobin aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het overleg van de minister-president met de Britse minister van Buitenlandse Zaken over het beperken van een mogelijke negatieve impact van de brexit op de haven van Zeebrugge
– 1452 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de gevolgen van de brexit voor Vlaanderen
– 1485 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Güler Turan aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de mogelijke nefaste gevolgen van de brexit voor de haven van Zeebrugge
– 1518 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister-president, u bent ook van West-Vlaanderen. Ik weet dat de brexit velen in Europa, België en Vlaanderen zorgen baart, maar het is natuurlijk ook voor West-Vlaanderen en de haven van Zeebrugge een extra zorg omdat zij een buitengrens vormen. De brexit zal heel wat extra administratieve modaliteiten met zich meebrengen, onder andere wat betreft de douane. U weet zeker ook dat in Zeebrugge 45 procent van de export is geënt op het Verenigd Koninkrijk (VK).

Vandaag is beslist dat men binnen de twee jaar een akkoord moet proberen te realiseren tussen de EU en het VK. Indien dat niet lukt, zouden de tarieven van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) van toepassing kunnen zijn. Dat jaagt het havenbestuur in West-Vlaanderen schrik aan. Maar ook de vele kleine bedrijven en de textielsector zijn bezorgd. Zo is het in Groot-Brittannië nog altijd de cultuur om in alle kantoren vast tapijt te leggen, terwijl er in Vlaanderen een andere cultuur is. De export naar het VK is voor onze provincie en de haven uitermate belangrijk.

Ook het Vlaams netwerk van ondernemingen (Voka) heeft dit aan de kaak gesteld. Havenvoorzitter Joachim Coens bracht het vorige week in het nieuws. Het deed mij plezier, minister-president, dat u toen ook aan het woord kwam. U had toen ook een onderhoud met de Britse minister van Buitenlandse Zaken, Boris Johnson.

Ik was mee met de Vlaamse afvaardiging in het kader van mijn mandaat in de raad van bestuur van de Maatschappij van de Brugse Zeehaven (MBZ). In januari waren er met betrekking tot de tewerkstelling in de haven grote zorgen. De mensen van Voka waren ook mee en hadden ook grote zorgen. Er zijn daar veel studies over en manieren van aanpak voor. Een van de zaken die naar voren werden geschoven, door iemand van uw partij, die ondervoorzitter is, was de

vraag of de mogelijkheid bestaat om, indien er tussen de EU en het VK geen akkoord zou kunnen worden bereikt, een handelsakkoord af te sluiten tussen Vlaanderen en het VK, waarbij dus de Vlaamse bevoegdheid zou worden uitgeput.

Ik ben zelf geen specialist, maar ik denk dat we moeten proberen alles in het werk te stellen opdat de EU en het VK een akkoord zouden kunnen bereiken, zodanig dat die hoge invoerrechten niet van toepassing zijn. Doordat we een buitengrens zijn, kunnen we moeilijk de administratie en de formaliteiten vermijden. We kunnen wel proberen te digitaliseren. De haven zal dat ook doen. Dan krijgen we een 'haven van Zeebrugge digitaal', zoals 'Vlaanderen Radicaal Digitaal'. Zo kunnen die administratieve lasten worden vereenvoudigd.

Minister-president, het baart mij zorgen, en ik denk dat het u ook zorgen moet baren, want u bent ook van die provincie. Hoe kunt u een goed stappenplan uitwerken om de schade voor Zeebrugge, en bijgevolg ook voor West-Vlaanderen en Vlaanderen, te beperken? Wat is uw plan van aanpak? Wat wenst u te doen? Kunt u daar transparant over zijn? Hebt u al een plan B voor het geval die onderhandelingen over twee jaar niet goed zouden kunnen worden afgerond? Er zullen dan nog andere factoren, die wij niet in de hand hebben, meespelen, onder andere de invloed van het pond, en van het nieuwe referendum in Schotland: zal het VK nog samenblijven of niet? Het is dus een zeer complex gegeven. Daarom heb ik mijn gebruikelijke commissie verlaten en ben ik naar hier gekomen: ik denk dat deze problematiek voldoende onder de aandacht moet worden gebracht. Er moet een soort taskforce worden opgericht, waarbij we niets aan het toeval overlaten. We moeten een plan A en een plan B hebben, waarbij we alle worstcasescenario's in kaart brengen.

Minister-president, hebt u zo'n stappenplan? Kunt u daar nu al transparant over zijn? In welke mate kan de Vlaamse Regering daarin een rol spelen? Kan zij een rol spelen in het realiseren van een nultarief en het reduceren van grens- en douaneformaliteiten? Dit moet worden bekeken met de vraag voor ogen hoe de Vlaamse havens dit in hun geheel kunnen aanpakken.

Kan Vlaanderen zelf een handelsakkoord afsluiten?

Wat is de vanuit Vlaanderen geanalyseerde impact van de brexit op Vlaanderen? Wij hebben dat proberen te doen voor de haven. Voor een deel doet Voka dat vanuit West-Vlaanderen. Maar het zou toch heel goed zijn om dat voor heel Vlaanderen in kaart te brengen en de weerslag voor alle stakeholders te analyseren.

Wat was het resultaat van uw overleg met de Britse minister van Buitenlandse Zaken, dat, althans volgens de televisie, prettig en zeer charmant verliep? Verwacht u op basis daarvan een positieve aanpak?

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister-president, de aanleiding voor deze vraag van mevrouw Van Volcem, mevrouw Turan en mijzelf was inderdaad de ongerustheid van de CEO van Zeebrugge, Joachim Coens. U begrijpt natuurlijk dat datgene wat gebeurt met de haven van Zeebrugge, afstraalt op West-Vlaanderen en zelfs op het economische weefsel van heel Vlaanderen.

Ik besef ook wel – en ik denk dat ook mijn collega's dat doen, daarom ondersteun ik mevrouw Van Volcem – dat dit een debat is dat we continu zullen moeten voeren. Maar ik veronderstel, minister-president, dat we binnen het kader van een vraag om uitleg het hele probleem niet zullen oplossen. We zijn trouwens in grote mate afhankelijk van wat de Engelsen zullen doen en hoe de

onderhandelingen met de EU zullen verlopen. De brexit is trouwens gisteren in het Britse parlement goedgekeurd. We zijn hier voor een deel afhankelijk.

Minister-president, ik veronderstel dat er ook federale en Europese initiatieven worden genomen. Hoe zit dat met de afstemming tussen de regio's, de federale staat en de EU?

Mevrouw Van Volcem heeft de analyse van het dossier perfect geschetst. We moeten niemand ervan overtuigen, zelfs de Antwerpenaren in deze commissie niet, mevrouw Turan, van het belang van de Zeebrugse haven. We hebben allemaal de cijfers in onze vraag opgenomen. Minister-president, ik ben blij dat u zowel in het actualiteitsdebat in de plenaire vergadering als op andere gelegenheden hebt gepleit voor een zachte landing van de brexit, en dat u ervan uitgaat dat er een verstandig vrijhandelsakkoord mogelijk moet zijn met het VK. Ik denk dat ook daar de overtuiging leeft dat een en ander op een verstandige manier moet worden opgelost.

Er was niet alleen de ongerustheid van de CEO van de haven van Zeebrugge. U hebt overleg gehad met Voka en met de CEO van de Britse Kamer van Koophandel. U hebt in West-Vlaanderen een paar diepvriesgroentebedrijven bezocht. U hebt ten slotte ook overleg gehad met minister van Buitenlandse Zaken Boris Johnson.

Mijn vragen sluiten nauw aan bij de vragen van mevrouw Van Volcem en van de andere collega's. Wat zijn de resultaten van die diverse overlegmomenten? Kan de Vlaamse Regering specifieke maatregelen nemen voor de haven van Zeebrugge om de impact van de brexit in te perken? Welke maatregelen en initiatieven zijn er mogelijk voor de Vlaamse Regering?

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, dit probleem beroert inderdaad meerdere partijen en commissieleden. We hebben hierover al meermaals een uitvoerig debat gevoerd. U hebt, onder andere naar aanleiding van een vraag in deze commissie, als een van de eersten, zelfs nog voor de brexit, gewezen op de gevaren van een eventuele brexit. Deze zaak vereist een voortdurende opvolging, mijn collega's wezen er al op. De brexit heeft een enorme impact op ons bedrijfsleven. Het gaat niet alleen, na de noodkreet van de CEO van de haven van Zeebrugge, specifiek over de haven van Zeebrugge. Dit heeft een enorme impact op het bedrijfsleven in heel Vlaanderen.

De CEO heeft vorige week zijn ongerustheid laten merken over de mogelijke gevolgen van de brexit. Minister-president, u hebt dan contacten gehad met een ondernemerspubliek. U bent gaan spreken met verscheidene bedrijfsleiders in West-Vlaanderen. U hebt op hetzelfde ogenblik ook contacten gehad met Voka. U hebt gebruikgemaakt van de aanwezigheid van de Britse minister van Buitenlandse Zaken in Brussel om met hem de hele problematiek van de brexit te bespreken, met betrekking tot de handelsbelemmeringen, de douanetarieven en de gevolgen voor het Vlaamse bedrijfsleven.

Gisteren werd de fameuze 'Brexit bill' goedgekeurd. Er was eerst nog een pingpongspel tussen het Hoger- en het Lagerhuis, met amendementen die door het Hogerhuis werden aangenomen, waardoor het Lagerhuis het opnieuw moest behandelen. We zijn nu negen maanden na het referendum in het VK. Normaal gezien kan de brexit nu in werking treden. We gaan er dan ook van uit dat de Britse premier Theresa May die aanvraag formeel zal inleiden met het fameuze artikel 50, om de brexit, het uittreden van het VK uit de EU, officieel te laten starten. Er is dan een periode van twee jaar om dat Britse vertrek uit de EU daadwerkelijk af te ronden.

Het is inderdaad begrijpelijk dat onze bedrijfswereld zeer ongerust uitkijkt naar die aan de feitelijke brexit voorafgaande periode maar ook naar de gevolgen van een eventuele harde brexit. Daarover hebben wij ook al gediscussieerd. Minister-president, u zei dat wij vanuit Vlaanderen pleiten voor een zachte brexit. Er moeten zo weinig mogelijk gevolgen zijn. We moeten de Britten ook niet bruuskeren. We moeten ervoor zorgen dat we goede nieuwe afspraken kunnen maken met Groot-Brittannië, in de hoop dat onze economie en onze handelsrelaties vanuit Vlaanderen met het VK op een goede manier kunnen worden ondervangen. We zijn en blijven een belangrijke handelspartner.

Mijn vragen sluiten aan bij die van de vorige sprekers. Hoe kunt u inspelen op de ongerustheid vanuit de Vlaamse ondernemerswereld, niet enkel, maar ook zeker in West-Vlaanderen? En kunt u meer toelichting geven over de gevolgen van de brexit voor onze havens en over de specifieke situatie van de haven van Zeebrugge?

Kunt u meer toelichting geven over uw onderhoud met Boris Johnson en welke engagementen er vanuit het Verenigd Koninkrijk zijn gegeven betreffende de brexit en een mogelijk handelsverdrag tussen Vlaanderen of België en het Verenigd Koninkrijk?

Is er al gesproken over douanetarieven en over handelsbelemmeringen?

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): De brexit zal een complexe problematiek blijven die, los van de partijpolitiek of vanuit welke provincie of EU-lidstaat men opereert, een nuchtere aanpak vergt. Termen als 'harde' en 'zachte' brexit vind ik al achterhaald. We moeten een nuchtere echtscheiding realiseren, waarvoor samenwerking op Europees vlak, maar vooral op het Belgische niveau, heel belangrijk is.

Op zaterdag 4 maart luidde Joachim Coens, topman van de haven van Zeebrugge, de alarmbel in de krant De Tijd. Waarom vond hij het nodig om dat te doen? Coens vreest dat de brexit erg negatieve gevolgen zal hebben voor de haven van Zeebrugge.

Minister-president, u bent daar al lang mee bezig en u hebt een stakeholders-overleg gehad. In deze commissie en vanuit het beleid wordt geprobeerd om dat zo goed mogelijk op te volgen, de crisis te voorkomen en de onzekerheid weg te nemen. Waarom hebben we de heer Coens niet kunnen overtuigen dat u daarmee bezig bent en dat we het belang daarvan erkennen? Ik begrijp dat hij dit signaal uitstuurt als we weten dat in 2016 45 procent van de totale overslag in de haven van Zeebrugge VK-gerelateerd was. Waarom moest dat via de media gebeuren? Was er daarover geen overleg met uw kabinet en met de high level group die daarmee bezig is?

Via bilaterale contacten en een ontmoeting op 6 maart met de Britse minister van Buitenlandse Zaken Boris Johnson blijft u dit opvolgen. Ook de voedingsnijverheid in West-Vlaanderen is heel afhankelijk van het VK. Ongeveer tien procent van de export van deze industrie, zo'n 2,2 miljard euro, gaat naar de UK. Er zijn dus voldoende redenen om dat heel ernstig te nemen, en dat doen we ook. Blijkbaar hebben we die stakeholders nog niet kunnen overtuigen dat we daarmee bezig zijn.

Een goede coördinatie is dus essentieel. Er is een Brexit High Level Group, die een rapport heeft opgesteld en een aantal sterke aanbevelingen heeft geformuleerd. Welke maatregelen zult u nemen om de toekomst van de havens en vooral van de haven van Zeebrugge te vrijwaren? Hoe gaan we die ceo's als partners kunnen betrekken, zodat ze geen noodkreten hoeven uit te sturen?

Een van de aanbevelingen van de Brexit High Level Group gaat over de onderhandelingen met betrekking tot de overgangsmatregelen. Minister-president, denkt u niet dat, om paniek te voorkomen, we eerst moeten onderhandelen over die overgangsmatregelen? Hebt u die aanbevelingen van de Brexit High Level Group bestudeerd? Verschillende daarvan hebben betrekking op uw bevoegdheden. Met welke van die aanbevelingen zult u aan de slag gaan?

Wat betreft de mogelijkheid voor Vlaanderen om een handelsakkoord te sluiten, is hier vorige week nog een vraag om uitleg gesteld. Als ik mij niet vergis, zal dat worden bestudeerd, het is inderdaad belangrijk om dat zo snel mogelijk te bekijken. Ik wil er niet van uitgaan dat het op Europees niveau of op Belgisch niveau niet zal lukken. We moeten elkaar niet wegconcurreren. We hebben aan de Britse ambassadeur gevraagd om onze fiscale maatregelen vanuit Europa niet teniet te doen. Welke afspraken kunt u met Boris Johnson maken zodat de brexit geen nadelige gevolgen zal hebben voor de Vlaamse economie?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Deze aangelegenheid komt hier inderdaad met de regelmaat van de klok aan bod. Ik zal u moeten teleurstellen: ik zal vandaag niets nieuws kunnen vertellen. We hebben hierover in juni een actuadebat gevoerd, ik ben hierover ondervraagd in maart, juni en oktober 2016. Op 7 februari heb ik hier geantwoord op een lang uitgesponnen vraag over de belangrijke toespraak van Theresa May en de publicatie van de 'white paper'. Toen heb ik in extenso alles toegelicht wat ik vanaf dag 1 in dit verband heb gedaan. We zijn zeer proactief aan het werk gegaan. Ik wil bescheiden blijven, maar het feit is dat we toch een beetje school maken. Boris Johnson was zeer geïnteresseerd in onze aanpak, ook de Franse ambassade nam gisteren met mij contact op om kennis te nemen van onze bottom-upaanpak en ook de Duitse ambassadeur wil met ons praten over de manier waarop Vlaanderen de brexit voorbereidt. Daarom verrassen de vragen mij enigszins, al begrijp ik dat men benieuwd is te weten wat er is besproken met Boris Johnson. Nieuwe feiten of analyses kan ik u evenwel niet geven. Vanaf dag 1 heb ik de vier mogelijke scenario's geschetst: de Europese Economische Ruimte zoals met Noorwegen, de associatieovereenkomst zoals met Zwitserland, de douane-unie zoals met Turkije, of een vrijhandelsverdrag. Als dat allemaal niet gebeurt, zitten we in het scenario van de WTO. Ook dat heb ik hier uitvoering toegelicht.

Ook met betrekking tot de haven van Zeebrugge heb ik initiatief genomen. U vraagt waarom de gedelegeerd bestuurder van de haven dat via de media heeft gedaan. Dat moet u aan hem vragen, maar ik vond zijn keuze om dat te doen niet verkeerd. Hij was aanwezig op het stakeholdersoverleg. Ik heb alle havens daarop uitgenodigd. Het hele brede veld dat daar toen aanwezig was, reageerde unaniem met grote tevredenheid over de aanpak die we hebben ontwikkeld.

Van meet af aan heb ik de klemtoon gelegd op het belang van de haven van Zeebrugge. Als Joachim Coens het nodig vond om daar nog eens de aandacht op te vestigen, kan ik hem alleen maar gelijk geven. Het is voor Zeebrugge van groot belang, en daar leeft ongerustheid, niet alleen bij het havenbestuur maar ook bij de vele medewerkers, vaak 55-plussers, die weten dat veel van de trafiek VK-gerelateerd is. Als 45 procent van de overslag gerelateerd is aan één markt, zegt dat genoeg. Van de 2,8 miljoen wagens die verscheept worden in de haven van Zeebrugge, zijn er 1 miljoen voor de handel met het Verenigd Koninkrijk. Er wordt ook toegevoegde waarde gecreëerd. Het gros van de containertrafiek gaat naar het VK. Het mag duidelijk zijn dat Zeebrugge belang heeft bij een goede afwikkeling van de brexit, in de mate dat er in dit verband een goed resultaat behaald kan worden. Ik ben daarvan overtuigd, maar een optimaal scenario zal het niet zijn. Dat was natuurlijk dat de Britten in de EU bleven en deel bleven uitmaken van de eengemaakte markt.

Zelf hield ik op 14 december 2016 een stakeholdersmeeting. Ik heb toen gezegd dat mijn diensten, maar ook alle betrokken domeinen van de Vlaamse overheid deze materie permanent monitoren en alle aspecten ervan in kaart brengen. Op 23 januari 2017 hield de Vlaamse Regering een stakeholdersconferentie in Londen, waarbij onze mensen in overleg gegaan zijn met de Britse bedrijven. Dit is belangrijk en dat heb ik ook ervaren bij de ontmoeting hier met de voorzitter van de Kamer van Koophandel van Londen. Het is dus goed dat u in uw contacten over de grenzen heen steeds wijst op het belang van een handelsvriendelijke brexit. Ik lanceerde het begrip 'soft brexit'. Intussen is dat doorgedrongen tot in de Angelsaksische pers. Meestal spreek ik nu over een 'handelsvriendelijke' brexit, sommige spreken van een 'verstandige' brexit. Hoe je het kind noemt maakt weinig uit, wat telt zijn de resultaten.

Op het interfederaal overleg zijn we al proactief bezig. Wellicht zal Theresa May binnenkort, na de stemming in het House of Commons – waarna het House of Lords zich, weliswaar met spijt, bij die beslissing van het Lagerhuis heeft neergelegd – de procedure van artikel 50 initiëren. Als gentlemen zullen de Britten waarschijnlijk wachten tot na de viering van de 60e verjaardag van de Europese Unie om zich te beroepen op artikel 50. Het kan ook vroeger gebeuren. Vanaf dat moment is het departement Buitenland bevoegd. Alle beslissingen zullen worden genomen op de Europese Raad. Het mandaat van brexitonderhandelaar Barnier zal daar geformuleerd worden. Het is belangrijk dat we daarbij betrokken worden en dat we in de Europese Unie medestanders vinden voor onze positie, die zeer realistisch is.

Wat doe ik met de aanpak van de High Level Group? Ik juich dat initiatief toe, maar ik heb daaruit niets nieuws geleerd. Die High Level Group hanteert de lijnen die wij al uitgezet hebben: een handelsvriendelijke brexit organiseren. Onze analyse wordt gedeeld, evenals de mogelijke scenario's die we voor ogen houden. Ik meen dat de High Level Group ook pleit voor een plus-verdrag.

Van meet af aan heb ik gezegd dat we naar een plus-verdrag moeten gaan, niet alleen een handelsverdrag. Er zijn ook andere, belangrijke aangelegenheden die hierbij zijn betrokken. Ook daar zegt men: we moeten er alles aan doen om een worstcasescenario te vermijden. Dat zal niet zo evident zijn. Daarom nodig ik iedereen die daarover ook maar enig contact heeft in de Europese Unie – interparlementair, commercieel of bilateraal – uit om mensen en andere landen ertoe aan te zetten ons standpunt te volgen. Wij voeren enorm veel uit. Het Verenigd Koninkrijk is onze vierde belangrijkste handelspartner. Er zijn Europese landen die daar nauwelijks interesse voor hebben.

Een aantal Europese leiders zit in de bestraffende logica. Ze zeggen: de Britten gaan het nu eens voelen. Dat kan allemaal heel mooi klinken, maar ik wil niet naïef zijn. Naar aanleiding van de brexit moeten we ook niet de deur openzetten voor andere landen om een gemakkelijke exit te zoeken. Anderzijds moet je oog hebben voor onze belangen, en die zijn verdraaid groot. 87 procent van de Belgische export is Vlaams. Wij exporteren voor meer dan 27 miljard euro per jaar naar het Verenigd Koninkrijk. We hebben er dus belang bij dat er een handelsvriendelijke oplossing uit de bus komt.

Mevrouw Van Volcem en mevrouw Turan, ik weet niet waar u het vandaan haalt te vragen of er een Vlaams handelsakkoord kan worden gesloten. Dit kan uiteraard niet. Dit is nog maar zestig jaar een Europese bevoegdheid. Dat zat in het Verdrag van Rome van 1957, sinds 1 januari 1958. Als de heer De Croo hier was geweest, hij zou ervan kunnen getuigen. Wellicht was hij er op dat moment actief bij betrokken. In elk geval, Paul-Henri Spaak heeft dat verdrag toen getekend, en vanaf 1 januari 1958 is het sluiten van handelsverdragen een Europese aangelegenheid. Later is daar ook nog het investeringsaspect bij gekomen,

maar ook dat hebben we hier herhaaldelijk besproken. Bedankt, mevrouw Van Volcem, aan degenen die pleiten voor een vlexit als een soort Vlaamse bevoegdheid, maar dat is helemaal niet aan de orde. Ik ben er een hard voorstander van dat het de Europese Unie is die die verdragen kan sluiten. Dat is de enige grote hefboom die we hebben.

Wat is de impact daarvan? Dat zal allemaal afhangen van het resultaat van de onderhandelingen. Ik heb herhaaldelijk de vier mogelijke scenario's geschetst. Die vervallen allemaal, op een vrijhandelsakkoord na. Die vervallen na de speech van Theresa May. Ik heb die live beluisterd en die speech was heel duidelijk, de 'white paper' is zo mogelijk nog duidelijker. Ze liet in haar speech bij mij nog enige twijfel bestaan over een douaneakkoord. De 'white paper' is heel duidelijk: er is geen sprake van de scenario's die ik u heb geschetst.

Er blijft dus een vrijhandelsakkoord over, en dat hebben we nodig omdat we anders terugvallen op de tarieven van de Wereldhandelsorganisatie, gemiddeld 2,1 procent, maar voor onze Vlaamse economie, en zeker onze West-Vlaamse economie zijn er zeer, zeer zware bedreigingen: 8 procent invoerheffingen op textiel, 10 procent op personenwagens, 16 procent op diepvriesgroenten, 16 procent op vrachtwagens, 24 procent op vruchtensappen. Dat zijn ongeveer de hoofdproducten die de Zeebrugse haven uitvoert naar het Verenigd Koninkrijk, en dan ziet u meteen de impact daarvan.

Op uitnodiging van Voka heb ik een bijeenkomst gehad met de West-Vlaamse sector die bijzonder zwaar dreigt te worden getroffen. Het pond is op dit ogenblik met 15 procent gedevalueerd. De eerste schok daarvan hebben onze West-Vlaamse bedrijven – u weet dat ze creatieve, inventieve en harde werkers zijn en ze kijken ook naar andere markten – kunnen opvangen. Een koersdaling van 15 procent is ontzettend veel om op te vangen en om competitief te blijven op een andere markt. Als daarbovenop grote invoerrechten volgen, dan wordt het zeer hard.

Tijdens mijn bezoek aan het bedrijf Ardo, waar de activiteit plaatsvindt, heb ik nog eens bevestigd dat West-Vlaanderen de groentetuin is, niet alleen van België, maar van Europa. De diepvriesgroentesector staat voor 25 procent van de Europese productie en dreigt bijzonder hard te worden getroffen door de brexit als er geen verstandige regeling tot stand komt. Na de 'white paper', na de toespraak van Theresa May is het overduidelijk dat alleen een handelsverdrag overblijft.

Wat is onze bedoeling met dat handelsverdrag? Ik zal het in drie lijnen zeggen. Een: ik ga voor een behoud van nultarieven. Op dit ogenblik is er een nultarief. Al onze goederen en diensten gaan zonder enig douanetarief de Britse grens over. Dit moeten we kunnen behouden, dat is het meest optimale scenario. Twee: zoveel mogelijk beperking van douanetarieven. Zeebrugge wordt een grenshaven met het Verenigd Koninkrijk. Dat betekent opnieuw vracht- en douanebrieven, douane, controles, tijdverlies bij heen- en terugvrachten voor schepen, misschien met een kleinere impact dan voor vrachtwagens, waar het om veel kleinere en frequentere transporten gaat. Niettemin zijn het formaliteiten die veel geld kosten. Drie: een samenwerking op het regelgevend vlak. We vertrekken van een interne markt met dezelfde producten, productnormen, productregels, standaarden voor producten, consumenten en veiligheid enzovoort.

Dat zijn de drie vuistregels, met mogelijk een plus-verdrag omdat zeker Vlaanderen een bijzonder intense samenwerking heeft met het Verenigd Koninkrijk op andere vlakken, denk aan O&O, denk aan onze universiteiten en Erasmus en ook aan de Noordzee met onderzoek en ontwikkeling, met de blauwe energie, de blauwe economie, transport enzovoort.

Naar ons aanvoelen zal er hoogstwaarschijnlijk een transitieperiode nodig zijn van twee jaar. Ik wil wel, maar het is niet realistisch om te verwachten dat alles

is geregeld in twee jaar. Je kunt een exit hebben in twee jaar, maar als daarvoor geen verstandig verdrag in de plaats komt, dan zit je met een ongelooflijke chaos. Het is dus in ieders belang dat dit door wijze mensen wordt aangepakt, dat er een transitieperiode is.

Ook een preakkoord over de verworven rechten van de mensen die er wonen, is bespreekbaar. Er wonen nu meer dan 25.000 Belgen in het Verenigd Koninkrijk en 70 procent daarvan zijn Vlamingen. Het overgrote deel daarvan werkt in Londen. Die mensen leven in onzekerheid. Vice versa is dat evenzeer het geval voor alle mensen uit het Verenigd Koninkrijk die bij ons wonen. Als je twee jaar wacht om tot een regeling te komen voor mensen met een job, met een woning, met een gezin... Misschien moet dat wel preliminair worden aangepakt, ook al kun je dat gebruiken als onderhandelingswapen. Boris Johnson stond daarvoor open. Mensen zijn toch van een andere aard dan producten en diensten en verdienen alle aandacht.

Ik heb al die zaken aangebracht bij Boris Johnson. Tot mijn genoegen is hij voorstander van een handelsakkoord met een win-winsituatie. Hij denkt dat je in theorie tot een goed handelsakkoord moet kunnen komen omdat we, anders dan in andere handelsakkoorden zoals met Canada, vertrekken van nultarieven. Met Canada hebben we voor 99 procent van onze producten een nultarief moeten krijgen, voor onze landbouwproducten 92 procent. Daar hebben we de tarieven dus moeten afbouwen en overeenkomen over welke producten het gaat. Hier vertrekken we van nul en dat is een veel gunstiger situatie om tot een handelsakkoord te komen – in theorie, want alles zal afhangen van de bereidheid om tot een regeling te komen.

Hij denkt ook dat er een transitieperiode zal zijn. Mijn gesprek met Colin Stanbridge, de CEO van de Londense Kamer van Koophandel, die mee was in Ardoe, heeft me doen besluiten dat ook de Britse bedrijven een transitieperiode vragen omdat ze inzien dat het niet mogelijk zal zijn om alles rond te krijgen in minder dan twee jaar. Johnson was geneigd om daarin mee te gaan. Ook hij staat open voor een plus-verdrag. Hij zegt: 'We verlaten de Europese Unie, maar we willen Europa niet verlaten.' Theresa May heeft al gezegd dat ze wil blijven samenwerken inzake defensie, inzake onze intelligentiediensten, maar er is meer, zoals universitair, Erasmus, O&O, Horizon 2020.

Johnson beseft dat in de mate dat de Britten verder willen participeren in de Europese programma's, er zal moeten worden betaald. Je kunt moeilijk zeggen dat je in de Europese programma's zult instappen en er niet aan bijdragen. Ook het toerisme is aan bod gekomen en uiteraard de regeling voor de burgers die op elkaars grondgebied verblijven.

Ik ben ook blij dat de High Level Group meegaat in mijn aanbeveling om werk te maken van het aantrekken van een Europees Medicijnenagentschap (EMA). Er is nogal wat discussie. Aanvankelijk pleitte de High Level Group ervoor om het bankenagentschap aan te trekken. Uiteraard heb ik daar geen bezwaar tegen, integendeel. Daar hebben we wel minder troeven dan bij het Europees Medicijnenagentschap, dat bovendien een veel grotere bron is van tewerkstelling. Daar werken 890 mensen in Londen en dat genereert 40.000 bezoekers per jaar, met 350 hotelovernachtingen, 5 dagen per week. In de farma-industrie staan we bijzonder sterk. Maar er zijn nogal wat landen die evenzeer zijn geïnteresseerd om dat agentschap binnen te halen. Het is aan ons om te proberen dat Europees Medicijnenagentschap binnen te halen. FIT maakt daar hard werk van en het is ook een interfederaal standpunt geworden.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister-president, u moet zich niet verveeld voelen als we Zeebrugge en West-Vlaanderen op de agenda zetten. *(Opmerkingen van minister-president Geert Bourgeois)*

Integendeel. Zeebrugge wordt toch altijd een beetje achteruitgeschoven inzake investeringen. Er gaat veel naar andere havens en Zeebrugge blijft een beetje in de kou. Er wordt van u verwacht dat u dat opvolgt. Ik heb geen kritiek op u, want ik zie dat u dat daadkrachtig doet. De volksvertegenwoordigers wordt gevraagd om de problematiek van de haven van Zeebrugge en de vele dokwerkers te behandelen. In de haven van Zeebrugge werken 10.000 mensen. Dat heeft een hele grote toegevoegde waarde.

Het is maar normaal dat, als de CEO van de haven aan de alarmbel trekt en als het in de kranten verschijnt, dit voer is voor een vraag om uitleg in het parlement. Ik ben niet de enige, want alle partijen hebben dezelfde vraag gesteld, hoewel u vroeger ook al uw strategie hebt uitgewerkt. Aangezien Zeebrugge misschien wel de grootste schade zal lijden, is mijn bezorgdheid of u daarvoor een specifieke strategie hebt en hoe u die zult bijsturen. U hebt natuurlijk veel gesprekken, ook met de stakeholders, maar er is een strak plan van aanpak nodig om zo weinig mogelijk schade te hebben.

Minister-president, u zegt dat het mijn voorstel is om tot een Vlaams akkoord te komen met het Verenigd Koninkrijk. Dat waren niet mijn woorden op het overleg op 23 januari, maar van iemand van uw partij, die dat als een mogelijke oplossing naar voren schoof. Ik ben blij dat u hebt gezegd dat het toch geen Vlaamse bevoegdheid is en dat het al zestig jaar een bevoegdheid is van de Europese Raad. Een Vlaams akkoord is dus geen mogelijke oplossing. Laat dat duidelijk zijn.

Als minister-president moet u wel de katalysator zijn om de schade voor Vlaanderen... Uit de cijfers die ik heb genoemd, blijkt dat Vlaanderen vooral exportgericht is, en dat Zeebrugge 45 procent uitvoert naar het Verenigd Koninkrijk. Misschien neemt u het me kwalijk, maar de voorzitter heeft de vragen van de vier volksvertegenwoordigers ontvankelijk verklaard. Iedereen is zich dus zeer bewust van de problematiek. Ik zal er zeker nog op terugkomen. Telkens wanneer in een zeer complexe wereld elke factor invloed kan hebben, mogen we die vraag opnieuw stellen, ook als er straks een referendum is in Schotland. Wat is de invloed van het pond, hoe verloopt dat? Wat zullen de andere Europese landen zeggen?

Ik ben ook zeer blij dat u zegt dat de bestraffende logica, de polariserende taal van anderen niet altijd een oplossing is en dat we moeten proberen om zoveel mogelijk tot een draagvlak te komen, waarbij Vlaanderen zoveel als mogelijk wordt gespaard van de exit van het Verenigd Koninkrijk. Dat is heel belangrijk voor de tienduizenden bedrijven in West-Vlaanderen en in heel Vlaanderen en voor de haven van Zeebrugge, die gelegen is in de stad waar ik woon. Dat is een heel belangrijke economische factor. Er is de haven van Antwerpen en er wordt soms een beetje smalend gedaan over de haven van Zeebrugge, maar het is de motor van onze provincie. Ik kan dit niet genoeg op de agenda zetten. Ik zal u blijven vragen stellen over de stand van zaken en over hoe u uw plan van aanpak zult bijsturen, telkens als er een nieuwe determinerende factor is.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Minister-president, er is inderdaad een actualiteitsdebat geweest, er zijn verschillende vragen gesteld, er is gesproken over de brexit en de gevolgen voor Zeebrugge en Vlaanderen. Ik denk wel dat er hier in het Vlaams Parlement andere onderwerpen aan bod komen die misschien, om het zachtjes uit te drukken, iets minder belangrijk zijn dan de gevolgen van de brexit voor Zeebrugge en Vlaanderen in zijn totaliteit.

Er waren natuurlijk ook een aantal nieuwe elementen om deze vragen te stellen. Er was inderdaad de noodkreet van CEO Joachim Coens. Het zou getuigen van een slechte parlementaire reflex als we daar niet op zouden reageren. U vraagt zich af waarom Joachim Coens dat doet. U kon dat ook hebben gevraagd aan Renaat Landuyt, die voorzitter is van de haven van Zeebrugge, maar dat is maar bijkomstig. Ik bedoel maar dat het de logica zelve is dat wanneer de CEO van de haven van Zeebrugge een dergelijke noodkreet slaat, wij als parlementsleden, en niet alleen vaste leden van deze commissie en niet alleen West-Vlaamse leden, vragen stellen.

Er was ook het nieuwe element van het overleg dat u had met bedrijfsleiders van Voka en met de CEO van de Londense Kamer van Koophandel. Dat zijn nieuwe elementen die rechtvaardigen dat we deze vragen stellen. Ik heb ook gelezen dat er een waardevermindering is van het pond met 15 procent. Ik ken ook enkele mensen bij Ardo en andere parlementsleden kennen wellicht andere bedrijfsleiders in West-Vlaanderen die schrik hebben van de gevolgen van de brexit. Maar u hebt het zelf gezegd: bedrijfsleiders, zeker in West-Vlaanderen, zijn creatief en innovatief genoeg om daarmee om te gaan. Ik wil verwijzen naar een interview dat ik ooit heb gezien – omdat mevrouw Turan pleit voor een nuchtere aanpak van de gevolgen van de brexit – met Fernand Huts, die in mijn ogen een nuchtere bedrijfsleider is. Toen hem tot vervelens toe de vraag werd gesteld over de gevolgen van de brexit, zei hij dat bedrijfsleiders gewoon zijn om om te gaan met gewijzigde omstandigheden en dat hij ook dit zou overleven. Ik wil er trouwens nog eens op wijzen, hoe jammer jullie dat ook vinden, dat de kiezer hiertoe heeft beslist en dat we daar respect voor moeten hebben.

Zal het gemakkelijk zijn? Absoluut niet. Is het complex? Uiteraard. Minister-president, u hebt inderdaad van in het begin uw strategie en uw mening over de gevolgen van de brexit uitgelegd. U pleit – en ik kan daar perfect achter staan – voor een nultarief, een beperking van de douanetarieven, en samenwerking op regelgevend vlak. Ik ben ook blij dat het een positief overleg was met de buitenlandminister Boris Johnson. Een transitieperiode van twee jaar zal misschien wat lang zijn om de bedrijfsleiders en de bedrijven in West-Vlaanderen op hun gemak te stellen. U wilt een snellere oplossing voor de mensen, de Britten die hier wonen en de Vlamingen die in Engeland wonen. Ik kan u daar perfect in volgen.

U kunt het ons niet kwalijk nemen dat, wanneer het nodig is, we te gepasten tijde hier opnieuw vragen over zullen stellen.

De voorzitter: Ik wil gerust via streaming de heer Huts iets laten zeggen in deze commissie want ik ken hem nogal redelijk goed. Innovatie in de commissie? Waarom niet. (*Opmerkingen*)

Als ik dat aan Fernand Huts vraag, komt hij direct, maar ik moet daar wel mee oppassen.

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister president, hartelijk dank voor uw zeer omstandige uiteenzetting. U hebt nog eens een overzicht gegeven. We bespreken dit hier sinds een klein jaar. Ik betreur dan ook een beetje de gratuite uitspraken van mevrouw Van Volcem, die zegt dat er smalend wordt gedaan over de haven van Zeebrugge, over de economie en de bedrijven in Zeebrugge. Als ik kijk naar wat hier tijdens het voorbije jaar reeds is besproken en naar de scenario's die de minister-president heeft vooropgesteld, zoals een Europese Economische Ruimte zoals in Noorwegen, een associatieovereenkomst zoals met Zwitserland, een douane-unie zoals met Turkije, een vrijhandelsverdrag... Die dingen zijn hier reeds ter sprake gekomen. Ik heb u hier toen niet gezien, mevrouw Van Volcem. Ik heb u wel gezien tijdens het debat in de plenaire vergadering. Ik betreur dan ook wel een beetje dat u zegt dat die houding hier zou zijn aangenomen. Dat is niet het geval.

De minister-president heeft inspanningen gedaan op het vlak van overleg met het bedrijfsleven, de stakeholders. Hij is ter plaatse gaan luisteren bij bedrijven in West-Vlaanderen. Er is overleg geweest met de haven van Zeebrugge en ook met andere havens. Het belang van de export vanuit ons land naar het Verenigd Koninkrijk staat vast. Er is overleg geweest met de Britten. Hij heeft toegelicht dat er zelfs met de Kamer van Koophandel is gesproken. Dan zeggen dat er smalend wordt gedaan, vind ik betreuenswaardig.

We weten na de toespraak van de Britse eerste minister May dat we zullen gaan naar een vrijhandelsverdrag. U hebt terecht gewezen op een mogelijke transitieperiode. Laat ons hopen dat er 0 procent handelsbelemmeringen zullen zijn en een beperking van de douaneformaliteiten zoals we die in het verleden hebben gekend, met lange files, lange controles, veel paperassen die moesten worden ingevuld. Laat ons hopen dat we komen tot een goed akkoord voor Vlaanderen, voor onze bedrijven, onze economie en onze export. Laat ons hopen dat er nog steeds evenveel kan worden geëxporteerd vanuit Vlaanderen via onze havens, onder meer naar de havens in het Verenigd Koninkrijk.

Minister-president, u spreekt van een voorbereiding op het interfederale niveau. Ik had daar graag wat extra toelichting bij gekregen. Hoe verlopen de afspraken met het federale niveau en de andere deelstaten? Vooral Vlaanderen heeft een openexporteconomie. We kennen de gevoeligheden langs de andere kant van de taalgrens, maar het is natuurlijk van belang dat we aan hetzelfde zeel trekken en dat er voor de economie in Vlaanderen geen blokkeringen worden opgeworpen.

We hebben de Britse ambassadrice, mevrouw Rose, in deze commissie mogen ontvangen. Ze heeft zeer open geantwoord op de verschillende, ook kritische, vragen. U hebt ondertussen ook al meerdere keren contact gehad. Ook het verhaal van het Europees medicijnenagentschap en een bankenagentschap zijn ter sprake gekomen. Ik hoop echt dat de nodige inspanningen gebeuren opdat liefst de twee agentschappen, maar zeker een van de agentschappen, hier terecht kunnen. Ook die bezorgdheid is reeds meegegeven aan de Britse ambassadrice. Ik hoop echt dat de Vlaamse Regering daarvoor de nodige inspanningen zal doen.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Ik voel dat een aantal leden zich een beetje geïsoleerd voelen. U moet daar niets achter zoeken. Ik heb enkel in mijn inleiding gezegd dat er weinig nieuws te zeggen is omdat we op 7 februari het debat hebben gehad. Het staat uiteraard iedereen vrij om op elk moment vragen te stellen. U moet alleen niet verwachten dat ik elke week, bij manier van spreken, spectaculair nieuwe zaken heb te vermelden.

Mijnheer Vanlouwe, het interfederale overleg gebeurt op de klassieke manier. Er is op de interministeriële conferentie afgesproken dat we starten met technische werkgroepen, wat belangrijk is. Die zijn ook bezig nu. Daarna bewandelen we de klassieke werkwijze van de directie-generaal Europese Zaken en Coördinatie (DGE). Indien nodig kan er dan naar de interministeriële conferentie of naar het Overlegcomité worden gegaan om tot een gezamenlijk standpunt te komen. Naar mijn aanvoelen zitten we intrafederaal, en zeker met het federale niveau, op een gelijke golflengte. Premier Michel zal daarin de lead hebben omdat het op de Europese Raad van Ministers komt. U weet dat hij heeft gepleit voor een verstandig verdrag. Nogmaals, hoe het wordt genoemd, maakt me weinig uit. Het belangrijkste is dat we tot een goed resultaat komen.

Ik heb het nu niet vermeld, maar ik heb het vroeger wel al gezegd dat ik hierover een gesprek heb gehad met de heer Magonne. Ik heb hem erop gewezen dat onze belangen daar toch gelijklopend zijn, wezen dat wij staan voor 87 procent van de uitvoer en Wallonië voor slechts 13 procent. We hebben een olijsting

gemaakt van de 25 belangrijkste sectoren. Van de 15 eerste hebben we vastgesteld dat die dezelfde zijn voor Vlaanderen als voor Wallonië. Daaruit kan worden geconcludeerd dat we gelijklopende belangen hebben, weze het van een totaal andere grootteorde.

De voorzitter: Mevrouw Van Volcem heeft het woord

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister-president, ik zal nog eens benadrukken dat uw antwoord mij uitermate tevreden stelt, maar de heer Vanlouwe begrijpt mij een beetje verkeerd. Als ik zeg dat er soms smalend wordt gedaan over Zeebrugge, dan bedoel ik niet in de commissie en dan bedoel ik niet de aanpak. Ik bedoel wel dat Vlaanderen soms te weinig investeert in Zeebrugge. Ik zie bijvoorbeeld dat zowel Antwerpen als Gent al een sluis heeft. Als het dan toch menens is met Zeebrugge, laat ons dan ook eens dat SHIP-project en die zeesluis aan Zeebrugge geven. Dat staat ook in het regeerakkoord.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mevrouw Van Volcem, de hele regering heeft de vaste wil om ook de sluis in Zeebrugge te realiseren. Alleen loopt op dit ogenblik een onderzoek naar vier alternatieven. Zoals u weet, was er aanvankelijk gekozen voor een zeer dure optie. Nu worden ze alle vier onderzocht. Het is de bedoeling om tijdens deze regeerperiode de beslissing te kunnen nemen om dan de start te geven aan de bouw van een nieuwe sluis.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Dat zal velen plezieren.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil mevrouw Van Volcem bijtreden. Misschien is 'smalend' niet het juiste woord, maar we zijn gewoon bezorgd. Ik ben, zoals waarschijnlijk ook mevrouw Van Volcem, vooral kritisch over de behandeling van de haven van Zeebrugge. De minister-president heeft nu geantwoord over het aspect van de sluis. We horen dat natuurlijk al een tijdje. Ik wil wel eens zien of het nog tijdens deze regeerperiode zal gebeuren.

Er is niet alleen de sluis, er zijn ook de mobiliteitsontwikkeling, de ontwikkeling van de estuaire vaart en de eventuele verhoging van de tramlijn. Dat zijn dingen die al vele jaren aanslepen. We zijn met deze of een andere commissie op bezoek geweest bij de CEO, Joachim Coens, die toen ook een noodkreet slaakte, over onder andere de sluis, de mogelijke verhoging van het tramverkeer, de ontwikkeling van de estuaire vaart en de mobiliteitsproblematiek.

Ik wil niet per se mevrouw Van Volcem verdedigen, want het wordt misschien een beetje gênant, maar ik denk dat zij voor een groot deel gelijk heeft. Wij zijn kritisch wat betreft de haven van Zeebrugge en trouwens ook voor West-Vlaanderen in het algemeen.

De voorzitter: Bij dezen sluiten we de West-Vlaamse items af.

Karl Vanlouwe (N-VA): Als gewezen West-Vlaming denk ik dat er niet zo'n calimerhouding moet zijn bij die West-Vlamingen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Karl Vanlouwe aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over het witboek van de Europese Commissie over de toekomst van Europa – 1493 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Ward Kennes aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aanpak van de Vlaamse Regering inzake een maatschappelijk debat over de toekomst van de Europese Unie – 1511 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, op 1 maart 2017 publiceerde de Europese Commissie het 'Witboek over de toekomst van Europa'. Hierin schetst de Europese Commissie, met name commissievoorzitter Jean-Claude Juncker, vijf scenario's die elk een vooruitblik geven op hoe de Europese Unie er in 2025 mogelijk zou kunnen uitzien. We kunnen natuurlijk niet ontkennen dat Europa zich in een crisissituatie bevindt. Voor het eerst heeft een belangrijke lidstaat, niet een stichtend lidstaat maar toch een belangrijke lidstaat met een belangrijke economie, zich bij referendum uitgesproken om uit de EU te treden. Maar er blijft toch nog altijd een crisissfeertje hangen, een 'parfum de crise' – dat is ondertussen een gevleugeld begrip in ons land.

Scenario 1 gaat ervan uit dat alles bij het oude blijft: de status quo, niet minder maar ook niet meer EU-bevoegdheden. Scenario 2 legt enkel de interne markt als gemeenschappelijk beleid voor: enkel één grote markt, enkel vrijhandel, geen EU-rol voor migratie of defensie, en ook geen versterking voor de eurozone. In scenario 3 kunnen lidstaten die verdere samenwerking wensen dan in scenario 1, dit doen. Dit houdt dus meerdere snelheden in, en een samenwerking tussen landen die verder willen gaan. Op de laatste informele top heb ik de Belgische eerste minister, samen met zijn collega's uit Nederland en Luxemburg, horen pleiten om te komen tot een Europa met verschillende snelheden. Scenario 4 schuift naar voren dat de EU minder doet, maar wat ze wel doet, moet ze dan wel efficiënter doen. Dat is dus een eurorealistisch scenario: minder Europa en een efficiënter beleid op de kerntaken van Europa. Uiteindelijk is er het laatste scenario: alle lidstaten beslissen om veel meer samen te doen. Dat is de federale sprong: meer samenwerking op alle vlakken. Ik zal geen namen noemen, maar ik denk dat iedereen wel weet welke fractieleider binnen het Europees Parlement dit scenario steunt.

Het witboek is volgens Juncker het begin van een beslissingsproces waarbij de Europese Commissie samen met het Europees Parlement en de lidstaten een reeks debatten over de toekomst van Europa zal organiseren in steden en regio's in heel Europa. Zelf ben ik lid van de het Comité van de Regio's. Minister-president, u bent er ook lid van geweest. Ik weet dat dit geagendeerd staat op de eerstvolgende plenaire vergadering van het Comité van de Regio's, waar ook eurocommissarissen en onderhandelaar Michel Barnier aanwezig zullen zijn en waar er een eerste debat zal worden gevoerd op het niveau van deelstaten, lidstaten, regio's, maar ook van steden en provincies.

In het licht van de 'Visie op de toekomst van de Europese Unie', een visienota die door de Vlaamse Regering en uiteraard ook door ons wordt gesteund, heb ik enkele vragen.

Minister-president, wat is uw inhoudelijke reactie op het witboek van de Commissie? Ik denk dat u in het kader van het Europese semester volop bezig bent

met onder andere het Vlaamse hervormingsprogramma. Volgens mij staat dit een van de komende weken op de agenda, zoals dat de voorbije jaren het geval was.

In hoeverre passen een of meerdere scenario's in de visie op de EU van de Vlaamse Regering? En welke scenario's passen absoluut niet in die visie?

U was in de hele discussie over de brexit zo wijs om de verschillende scenario's voorop te stellen. Zo'n negen maanden later weten we welk scenario het geweest is. Misschien moet u ook hier proactief zijn en met de Vlaamse Regering kiezen welk scenario het meest ideale voor Vlaanderen zou zijn en dan uiteraard ook voor het federale niveau.

Wat is uw reactie op het format dat de Commissie aanreikt? In hoeverre is het volgens u aan de Europese Commissie, het Europees Parlement, dan wel aan de lidstaten en de deelstaten, om te beslissen over de toekomst van de EU? We zitten dan natuurlijk met twee andere krachten: het communautaire en het intergouvernementele.

Hoe zal Vlaanderen als deelstaat die belangrijke bevoegdheden heeft op dat Europese niveau – waar er dan binnen België telkens afspraken over gemaakt worden – proberen te wegen op dit debat, dat ongetwijfeld ook op dat interfederaal niveau zal worden gevoerd?

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, deze vraag is niet enkel voor Zeebrugge of Antwerpen belangrijk, maar voor alle havens en voor alle Vlamingen. Ze gaat over de toekomst van de EU. Dat is de schoot waarin ons hele politieke bestel zich op dit moment kan en mag ontwikkelen.

Omdat we daarover de laatste tijd heel veel vragen gehoord en gezien en gevoeld hebben, heeft de Europese Commissie de noodzaak aangevoeld om in het offensief te gaan en met een aantal scenario's naar voren te komen. Het is goed dat zij zich niet in één of twee scenario's heeft opgesloten, maar dat ze een heel breed palet van opties om te bediscussiëren naar voren schuift. Ze heeft nu eenmaal vastgesteld dat het debat woedt en dat het geen zin heeft om het niet aan te gaan. Ik vind het heel positief dat de Europese Commissie en de Commissievoorzitter, die daar dan het gezicht van is, met dit initiatief naar buiten komen.

De heer Vanlouwe heeft de context geschetst: brexit; het oplevende nationalisme in een aantal lidstaten, waardoor ze zich opnieuw tot de natiestaat gaan bekennen eerder dan tot een Europees verbond van staten en volkeren; een sterk wantrouwen bij de enen omdat Europa te ver weg is, en bij de anderen een wantrouwen omdat Europa hen veel te dicht op de huid zit; warme en bevroren conflicten aan de grenzen van Europa; het terrorisme dat ons vaak in het hart raakt omdat onze burgers er op de meest onverwachte plaatsen het slachtoffer van worden. Er is dus onzekerheid, er zijn vragen: waar moet het naartoe?

Het interessante is dat er een debat kan worden geopend op basis van heel wat scenario's. In zijn voorwoord daarbij schrijft Commissievoorzitter Jean-Claude Juncker dat er de komende maanden hierover in heel Europa een debat zal worden gevoerd, onder meer in het Europees Parlement en in de nationale parlementen. Ik denk dat wij ons hierdoor aangesproken moeten voelen. Dat debat zal er volgens Juncker ook zijn bij de lokale en regionale overheden, en in het maatschappelijke middenveld in de brede zin van het woord. Juncker richt een oproep tot alle krachten en alle politieke verantwoordelijken binnen de EU, om elk op zijn niveau dit debat te voeren.

Het nieuwe elan dat Juncker op die manier in het Europese project hoopt te krijgen, legt een belangrijke rol weg voor Europa en de inwoners. Dat is belangrijk.

We hebben met de Vlaamse Regering een aantal krachtlijnen en een visiedocument op Europa ontwikkeld. Dat is goed. Dat is in het parlement besproken. Er is een terugkoppeling geweest. Vlaanderen – het parlement en ook de regering – heeft als overheid voor een deel dit huiswerk gedaan. Maar de vraag zal nu zijn om het debat open te trekken, om veel mensen en organisaties mee in het debat te trekken.

De vraag is niet zozeer waar de Vlaamse Regering naartoe wil. Daarover hebben we inderdaad al iets gehoord. De vraag zal vooral zijn hoe we het middenveld daarin zullen betrekken. Onze middenveldorganisaties zijn lid van Europese koepels die ook het debat gaan voeren. In die zin kunnen we het belang daarvan niet onderschatten. Werkgevers, werknemers, consumenten, natuur- en landbouwverenigingen gaan niet alleen aan ons hun adviezen geven, zij gaan ook via hun koepels de Europese Commissie en het Europees Parlement bevruchten met hun inzichten. Ik hoop en ik dénk, zoals velen hier aanwezig, dat er tegen het einde van het jaar wat duidelijkheid kan komen en dat de koers waarop we verder moeten inzetten, dan meer gestalte gaat krijgen.

Minister-president, wat is uw visie ten aanzien van het witboek en de daarin uitgetekende vijf scenario's?

Welke stappen zult u zetten om binnen de regering op grond van het witboek over de toekomst van Europa een debat te voeren en aanbevelingen te formuleren? Dit eventueel vanuit de tekst die tot stand is gekomen, die als basis kan dienen om een standpunt in te nemen.

Om de Europeaan dichter te betrekken bij de toekomst van de EU heeft de Commissievoorzitter ook een rol weggelegd voor het middenveld in de brede zin van het woord. Minister-president, op welke wijze zal u het maatschappelijke debat in Vlaanderen organiseren en stroomlijnen zodat hieruit aanbevelingen naar voren kunnen komen?

Zal de Vlaamse Regering een informatiecampagne over het witboek starten om de Vlaming bewust te maken over de rol die hem of haar is toebedeeld in dit grote denkproces?

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Collega's, dank u wel voor deze vragen naar aanleiding van de lancering van het witboek.

De Vlaamse Regering heeft niet gewacht op de lancering van een Europees witboek om een eigen visienota op de EU te ontwikkelen. We hebben die nota heel ruim verspreid. We zien dat er behoorlijk veel aandacht voor is in diplomatieke en academische kringen. We worden daar ook op aangesproken. Met die visienota hebben we een zekere voorsprong om aan het debat deel te nemen.

De Europese Commissie heeft niet gewerkt met een 'executive order', als ik dat woord mag gebruiken, maar met vijf mogelijke scenario's, die illustratief zijn: er is geen keuze gemaakt. Het is de bedoeling een debat te starten en om een proces op gang te brengen. Tijdens de volgende vier maanden zal de Commissie nog vijf afzonderlijke discussienota's opmaken en verspreiden, met name over: de sociale dimensie van Europa, het benutten van de mondialisering, de toekomst van de Economische en Monetaire Unie (EMU), de toekomst van de Europese defensie en de toekomst van Europa's financiën.

Zonder al te veel in details te treden, wil ik toch zeggen dat de vier of de vijf scenario's delen bevatten van onze visienota. Onze visienota spoort in mindere of in meerdere mate met vier van de vijf scenario's. Niet met scenario 2. Dat scenario houdt het terugplooiën op de interne markt in en staat het verst af van onze visienota. Scenario 3, over gedifferentieerde samenwerking, zit in onze visienota. Scenario 4 ook, dat heel concreet stelt dat we minder gaan doen, maar dan wel efficiënter, waarbij vragen worden gesteld bij een aantal onderdelen van het huidige Europese beleid. Denk aan minder regulering, wat wij ook bepleiten.

Uiteraard zijn er ook elementen uit scenario 1, dat zegt dat we doorgaan op dezelfde voet. Ook in onze visienota zitten elementen van continuïteit. Dan is er ook nog scenario 5, waarbij we pleiten om veel meer samen doen. Door het feit dat het illustratief is en dat er meerdere mogelijke scenario's zijn, kunnen we niet zeggen dat onze visienota volledig met een van de scenario's spoort. In meerdere of mindere mate zijn van de vier scenario's die ik genoemd heb elementen terug te vinden in onze visienota. Scenario 2, het terugplooiën op de interne markt, is een scenario dat het verst weg staat van de visienota.

We moeten voor ogen houden dat het op dit moment weinig zin heeft om gedetailleerd in te gaan op al deze scenario's. Het is nu duidelijk dat het in de toekomst zal gaan over een combinatie ervan, zoals dat het geval is voor onze toekomstvisie op de EU. Voor de Vlaamse Regering is de toekomst van de EU heel belangrijk. Deze periode is cruciaal in de Europese geschiedenis, waarbij de EU in haar fundamenteën belaagd wordt door heel wat crisissen. Voor het eerst in de geschiedenis verlaat een lidstaat de EU. Voor het eerst worden in verschillende lidstaten kiescampagnes gevoerd in het teken van een exit uit de EU. Een aantal crisissen in de Europese Commissie hebben geleid tot wantrouwen. Voor het eerst zeggen heel wat mensen dat er grote nadelen verbonden zijn aan het systeem zoals het nu bestaat. Denk maar aan sociale dumping en fiscale shopping.

Het is belangrijk dat we nu werk maken van een realistische benadering. In onze visienota leggen we een aantal klemtonen. Een ervan is het verdiepen van de interne markt. We hebben ervoor gepleit dat de digitale unie, de energie-unie en de transportunie beter zouden worden uitgewerkt. Een slagkrachtig handelsbeleid, daar hebben we het al over gehad in de marge van het brexitdebat. Het versterken van de buitengrenscontrole en van het Schengengebied is nodig wanneer de interne grenzen open zijn. Het aanpakken van sociale dumping en fiscale shopping is een van de elementen in onze visienota. Er is nood aan een sterker buitenlandbeleid van de EU, die een economische reus is op lemen diplomatieke voeten en ook inzake defensie niet sterk is. Meer samenwerking tussen de veiligheidsdiensten vinden we eveneens prioritair.

De tijd is nu niet rijp voor verdragswijzigingen of voor het voeren van grote institutionele debatten. We moeten integendeel op concrete punten aantonen wat de meerwaarde is van de Europese Unie voor de burger. De EU levert welvaart op, dat was ook te horen in het debat daarover in Nederland. De uittredende premier gaf aan welke invloed een exit van Nederland uit de EU zou hebben op de welvaart, de werkgelegenheid enzovoort. We hebben geen nood aan verdragswijzigingen, maar mogelijk wel aan verbeteringen die ertoe doen. Zoals in het plan-Juncker staat in onze visienota dat er een EU moet kunnen zijn met verschillende snelheden, zonder dat dit leidt tot een Europa 'à la carte'. Als je deelneemt aan een versterkte samenwerking, doe je 'the full monty' mee en kan er geen keuzemenu binnen de versterkte samenwerking mogelijk zijn.

Overige randvoorwaarde voor een soepelere versterkte samenwerking is uiteraard dat ze altijd 'open' moet zijn en dus de toekomstige deelname van lidstaten die op een later tijdstip willen toetreden, mogelijk moet maken.

Bovendien kan uiteraard nooit de essentie van de interne markt in het gedrang komen. De Commissie zal dus sterk over deze basisprincipes moeten waken.

Het witboek van de Commissie is maar één stap in een groter proces van delibereatie over onze gezamenlijke toekomst. Het is de bedoeling dat daar nu uitvoerig over gedebatteerd wordt. Ik heb al een paar keer, met enige nostalgie, gezegd dat ik stam uit de tijd van de Hendrik Brugmans Kringen, die in diverse Vlaamse gemeenten debatteerden over Europa. Dat debat wordt aan de basis niet of nauwelijks nog gevoerd. Ik ben blij dat dit parlement, en in het bijzonder deze commissie, actief werk maakt van een Vlaams Europees beleid. Ik ga ervan uit dat in de lijn van Verklaring 51 – destijds heb ik hemel en aarde bewogen om aan het Vlaams Parlement die subsidiariteitstoetsbevoegdheid te verlenen – dit parlement ook dat debat zal voeren. U bent dat aan uzelf en zeker aan uw kiezers verplicht. Wij zullen de geijkte kanalen gebruiken zoals DGE, maar ook ICBB of het Overlegcomité.

Mijnheer Vanlouwe, ik vind het goed dat de Commissie geen blauwdruk voorlegt, maar verschillende scenario's voor debat. In het witboek wordt ook geen voorkeur gegeven, er wordt op hoofdlijnen ingegaan op de rol van de Unie in elk van de scenario's. Er worden ook enkele pro's en contra's en praktijkvoorbeelden gegeven die er toch wel voor zorgen dat dit document als basis kan dienen voor het debat. Commissievoorzitter Juncker heeft ook duidelijk aangegeven dat er nu tijd en ruimte is voor een breed debat.

Het is mijn hoop dat op het einde van dit reflectieproces, tegen de Europese Raad van december 2017, niet alleen een scenario, maar ook een toekomstvisie het daglicht zal zien, waar we ons achter kunnen scharen. Het zou goed zijn dat die visie mobiliseert en perspectief biedt, maar die ook rekening houdt met de elementen waaraan we gehecht zijn: subsidiariteit, behoud van onze eigen democratie, eenheid in verscheidenheid, samenwerking waar dat een meerwaarde biedt en autonomie van de lidstaten en, in ons geval, van de deelstaten waar dat niet zo is.

De Vlaamse Regering neemt actief deel aan het interfederale debat en zal op die manier het standpunt van ons land hierover mee bepalen. We hebben het competitief voordeel dat we onze visienota hebben. We doen dat met het besef van het grote belang van de Europese Unie voor Vlaanderen. Onze welvaart is in grote mate afhankelijk van die ene interne markt. 70 procent van onze export gaat daar naartoe. Als je zou becijferen wat gesloten grenzen voor ons zouden betekenen, dan zou dat een ontstellend groot effect hebben. We zijn bij de drie meest geglobaliseerde landen ter wereld. Het zou een doemscenario zijn voor onze welvaart en voor onze economie. Er zouden tienduizenden, zo niet honderdduizenden jobs kunnen sneuvelen.

We gaan deelnemen aan zoveel mogelijk debatten. Ik zal daar ook zelf initiatief toe nemen. Vooreerst zal ik op 29 maart deelnemen aan het debat in dit parlement met professor Koen Lenaerts, voorzitter van het Hof van Justitie. Op 10 mei zal ik ook aan het plenaire debat over de 'staat van de Unie' met de eerste vicevoorzitter van de Europese Commissie, Frans Timmermans, deelnemen. Met diezelfde Europese commissaris heb ik tijdens ons onderhoud van 2 februari 2017 afgesproken om ook in Vlaanderen een Europese burgerdialoog te organiseren. Ik gaf het departement Buitenlandse Zaken de opdracht om het idee van een Europese burgerdialoog verder uit te werken in samenwerking met de communicatiediensten van de Commissie. Samen met Frans Timmermans kijk ik ernaar uit om actief in dialoog te kunnen treden met Vlaamse middenveldorganisaties, en zoveel mogelijk geïnteresseerde burgers en studenten van onze hogescholen en universiteiten.

Ik heb ook de uitnodiging van de burgemeester van Gent aanvaard om deel te nemen aan de Europese Stedentop die waarschijnlijk in mei 2018 zou plaatsvinden

in het kader van het EUROCITIES-voorzitterschap van de stad Gent. Voorts heb ik ook vleva gevraagd om, voortbouwend op zijn werk in de aanloop naar de Vlaamse toekomstvisie op de EU, het toekomstdebat in Vlaanderen te blijven voeren, inclusief over de aangekondigde discussienota's. Op 31 mei zal ik in elk geval zelf in debat gaan met de vleva-partnerorganisaties over de toekomst van de Unie. Dit is meteen de gelegenheid om het nieuwe samenwerkingsakkoord tussen de Vlaamse Regering en vleva af te sluiten. In dat samenwerkingsakkoord zal vleva gevraagd worden om zichtbaarder te zijn in de Vlaamse samenleving, meer decentraal het debat over de EU te voeren en samen te werken met de vijf EU-direct centra in Vlaanderen. Voorts zal ik dit jaar ook 'Flanders in Dialogue' uitrollen. Momenteel lopen hierover gesprekken met vleva, Vzw 'de Rand' en De Warande. Het is de bedoeling dat we een conferentiereeks in Brussel opzetten voor een breed Europees en internationaal publiek. Dit lijkt me ook de ideale gelegenheid om deze expats beter te betrekken bij het beleid van de Vlaamse Regering en met name met betrekking tot deze dossiers die een duidelijke EU- of buitenland-dimensie hebben.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president ik dank u voor uw antwoord. We zagen in de media dat er verdeeld is gereageerd op het witboek van Europees Commissievoorzitter Juncker. Zo vond de hoofdeconoom van De Tijd dat hiermee een gevaarlijk spel werd gespeeld. Hij verwees naar het à-la-cartemenu dat op tafel werd gelegd door de Commissievoorzitter. Ik vond het ook niet altijd heel vrijblijvend. Tegelijkertijd werd er gewezen op een gebrek aan inspiratie. Het enige wat gebeurt is het oplijsten van vijf scenario's, zonder dat daar veel creativiteit bij komt kijken. Het voordeel is inderdaad dat er geen blauwdruk werd opgelegd. Niets wordt van bovenuit opgelegd, wat in het verleden in Europa misschien te vaak is gebeurd. Misschien is het ook positief ten aanzien van de eurorealistische aanhang in Europa dat er een scenario mogelijk is van minder Europa, maar met verdieping, een verbetering en een efficiëntere werking op beperkte domeinen. De Vlaamse Regering heeft op dit stuk inderdaad al proactief werk verricht met de EU-visienota die we het voorbije jaar hebben besproken. We weten ondertussen ook dat er op het federale niveau gekozen wordt voor een Europa met verschillende snelheden. Dat is een systeem dat al bestaat in Europa: we kennen Schengen en de eurozone. Sommige EU-lidstaten maken deel uit van de Schengenzone, andere maken daar geen deel van uit. Hetzelfde geldt voor de eurozone. Met de keuze van ons land voor een Europa met verschillende snelheden, kunnen we ervan uitgaan dat we met een 'coalition of the willing' die gebaseerd is op de essentie van de interne markt, wordt samengewerkt. De interne markt zorgt voor welvaart, niet enkel in ons land maar ook in Oost-Europese lidstaten, waar het welvaartsniveau gestegen is doordat ze ook de vruchten geplukt hebben van die interne markt.

Het kan natuurlijk ook niet zijn dat men aan cherrypicking gaat doen en enkel kiest voor de mooie stukjes van Europa. Wanneer men meedoet, moet men meedoen, maar lidstaten kunnen misschien kiezen of ze later al dan niet toetreden tot dat verhaal.

Minister-president, u hebt ons ertoe aangezet gebruik te maken van de subsidiariteit. We kennen verklaring 51 van het Verdrag van Lissabon, waarbij een deelstaatparlement, ons Vlaams Parlement, wordt aangezien als een component van het nationale parlement. We gaan dus op hetzelfde niveau staan op het vlak van de subsidiariteit. Die subsidiariteit is dan ook niet het meest evidente systeem. In artikel 5 van het Verdrag van Lissabon is voorzien dat een gele of oranje kaart kan worden getrokken. Een lidstaat die bezwaren heeft, moet inderdaad een bepaalde meerderheid zoeken. Dat kan worden overruled. Ik heb er ooit vragen over gesteld, en het blijkt dat dat systeem van subsidiariteit in Europa op

enkele handen te tellen is. Maar we moeten onszelf op de borst kloppen. Het kan ook beter bij ons, het kan beter op het federale niveau en in andere deelstaten, maar ook in andere lidstaten, omdat er een bepaalde complexiteit is en een mogelijkheid tot overrulen door de Europese Commissie.

In het Vlaams Parlement hebben we al een subsidiariteitscongres georganiseerd, waar niemand minder dan EU-commissievicevoorzitter Frans Timmermans is komen praten, en ook de voorzitter van het Comité van de Regio's omdat die regio's belang hebben bij de zoektocht naar het juiste niveau. Dan duiken er verhalen op. Misschien zal het wat minder zijn dan de gele of rode kaarten. Het Verenigd Koninkrijk zei: 'Waarom niet een rode kaart trekken wanneer er een initiatief van Europa op ons afkwam?' Daartegenover staat de vraag: waarom niet een groene kaart trekken om als lidstaat aan Europa een signaal te geven waarom er geen initiatief wordt genomen?

Minister, ik ben tevreden met uw antwoord, en met het feit dat de Vlaamse Regering bijzonder proactief werkte met de EU-visienota en met de stelling die u hier hebt verdedigd dat we zullen gaan naar een Europa met verschillende snelheden, uitgaande van de essentie van de interne markt.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Het debat over de nota zelf wil ik vandaag niet voeren. Ik ben wel tevreden met uw antwoord, minister-president, omdat ik voel dat u dat debat mee wilt aangaan in het Vlaams Parlement en op andere plaatsen in Vlaanderen. U wilt ook initiatieven van het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (vleva) mee ondersteunen. U hebt naar de drie fora verwezen en gezegd dat vleva daarmee verder gaat. Voor vleva is het inderdaad een uitdaging om dat debat meer decentraal te brengen in Vlaanderen. In Duffel kennen we hen, maar in Vlaanderen moet het debat wat verder van Brussel ook worden gevoerd. Ik ben ervan overtuigd dat vleva daar een belangrijke rol in kan spelen om dat debat aan te zwengelen. Via hen kan dit debat met de minister-president en andere politici en belangrijke Europese leiders daar waar het hoort, dicht bij de mensen in Vlaanderen, worden gebracht.

Er zijn data naar voren geschoven voor afspraken die wij als parlement niet mogen missen. De commissievoorzitter wil het Europese debat ook naar hier brengen. Daarin hebben we hem altijd gesteund. U hebt terecht gezegd dat de visienota van de Vlaamse Regering niet in een van de vijf sporen kan worden ingepast. Het is niet zo dat de Vlaamse Regering voor 1, 3 of 5 kiest. U hebt terecht gezegd dat er elementen in zitten die ergens in de verschillende sporen aansluiting vinden. Dat maakt het net iets rijker. We moeten het debat heel intelligent verder voeren. Er is veel goede wil bij de Vlaamse Regering en zeker ook in het parlement om dat debat op vele plaatsen in Vlaanderen te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp-a): De voorzitter heeft ons vorige week het witboek toegezonden. Ik heb het ook ontvangen, maar ben er nog niet volledig door. Er zijn inderdaad een aantal scenario's. Los van de inhoud is het proces hier heel belangrijk. Europa zit in een crisis, dat weten we allemaal. We moeten er het momentum van maken om er een positieve draai aan te kunnen geven. We horen heel veel jonge mensen vragen: 'Hebben ze ons gevraagd om in Europa te zitten?' Anderen zeggen: 'Europa moet dit en dat doen.' Het feit dat we het debat aangaan en het proces goed uitstippelen, is bijna even belangrijk als het eindpunt waar we zullen komen.

Minister-president, u bent met Europa bezig. In het regeerakkoord stond ook al hoe belangrijk het is dat we Europa dicht bij Vlaanderen halen. U hebt enkele

data opgesomd van plaatsen waar u gaat spreken en debatteren. Maar we moeten het breder trekken dan de persoonlijke momenten waarop u of wij gaan spreken. Ziet u het eigenlijk niet zitten om met de minister van Onderwijs af te spreken dat debat ook in de scholen bij de laatstejaars te voeren? U kunt het ook met de steden bekijken, want er zijn verschillende burger- en stedelijke initiatieven. Moeten we het daar ook niet bespreken? Als we Europa willen doen slagen, moeten we daar vooral veel draagvlak voor creëren. Dat draagvlak is vandaag aan het afzakken, wat aan extremisten de vrijheid geeft om ermee te doen wat ze willen.

Vleva kan het initiatief nemen en dat is oké. Dat heeft al initiatieven genomen naar steden in het kader van de brexit. Ik blijf wel op mijn honger zitten inzake dat proces. Ik wil u echt vragen om uit te zoeken hoe uitgebreid we dat kunnen houden, hoeveel mensen we ermee kunnen bereiken. Uiteraard heeft de Vlaamse Regering een visienota, maar het gaat me daar niet om. Over de nota's die er nog gaan komen, zal goed worden nagedacht met de Vlaamse diensten en met uw ambtenaren, maar ik zie hier een opportuniteit om het breder te trekken. Dat zie ik vandaag niet in uw antwoord.

Bart Caron (Groen): Vergeef me mijn gebrekkige dossierkennis, want ik ben even stand-in voor mijn collega. Minister-president, u gaf een goed antwoord. Samen met u betreur ik dat de thematiek niet meer leeft op de vloer in Vlaanderen of in intellectuele kringen. Het is tot de 'politique politicienne' gaan behoren en beroert te weinig de gemoederen des volks. U verwees zelf naar de Brugmann Stichting. Is Europa nog een thematiek die leeft in Vlaanderen? Kunnen we dat aanwakkeren en sensibiliseren?

Als we alleen discussiëren over het institutionele kader van Europa – de vijf scenario's enzovoort – riskeren we dat het ook geen levendig project meer is voor de toekomst, dat het iets is wat de harten en geesten van mensen niet beroert. Het institutionele is meestal niet de drijvende kracht om een debat te voeren. De vraag is of op die Europese agenda niet ook andere, vooral economische elementen ter sprake moeten komen – u noemde de democratie – en ook de interne democratie in Europa. Ik denk ook aan fiscale afspraken, inkomenshervreiding en sociale zekerheid. Dat is trouwens een van de vijf nota's die de commissie belooft over de sociale toekomst en dimensie van Europa. We mogen er niet alleen een institutioneel-economisch project van maken, maar ook een project dat nog meer dan vandaag – zonder te kiezen voor een van de vijf scenario's – bepalend is om de rechtvaardigheid en kwaliteit van Europa te versterken.

Minister-president, ik hoop dat u niet alleen nu het debat voert, maar straks ook met de vijf nota's van de Commissie, die verbredend zijn ten opzichte van de huidige bevoegdheden van Europa. Dat debat is een noodzaak om meer belangstelling en warmte voor Europa los te maken in Vlaanderen.

Rik Daems (Open Vld): Het witboek geeft misschien een aanleiding om het Europese verhaal opnieuw te beschrijven en te dragen. De impact van Europa op het dagelijkse leven is enorm groot, alleen beseffen we dat zelf te weinig. In die zin is daar misschien een rol weggelegd voor het parlement in samenwerking met de regering, maar toch voornamelijk voor het parlement als vertegenwoordiger van de burger. We kunnen dat eens bekijken in een regeling der werkzaamheden.

Ik zeg dat omdat de positieve gevolgen van het samenzijn in Europa als evident worden beschouwd en omdat de minder prettige aspecten van de Europese samenwerking uiteindelijk de zondebok worden van – ik druk mij zacht uit – te weinig dappere beleidslieden in onze landen of deelstaten. Dat aspect moeten we toch eens bekijken.

Hoe we dat vorm moeten geven is een ander verhaal. Kan het met een heel eenvoudige beschrijving gaande van 'Zou u graag weer peseta's omwisselen om in Spanje een pintje bier te kopen?' tot 'Wist u dat wat op uw verpakking staat en goed is voor de gezondheid, uiteindelijk voor heel Europa hetzelfde is?'. Dat zijn zaken die we duidelijk moeten maken. We bespreken dit uiteraard beter eerst in het Bureau en in de commissie om te reflecteren over hoe we dat kunnen doen. Het parlement kan dat dan uitdragen, zeker gegeven het feit dat het Vlaamse niveau een belangrijk deel van die directe bevoegdheid heeft.

Ik neem mij voor dat het pand aan de overkant dat veeleer institutioneel bekijkt. Wij kunnen dat misschien praktisch bekijken. Ik maak deze reflectie nadat ik hoor wat de collega's hier naar voren brengen. Men mag gerust kritisch zijn over de consumptie zoals die vandaag bestaat. Als je de zaken die verbeterbaar zijn niet wilt zien, dan loop je in dezelfde negatieve piste die weinig dappere beleidslieden Europa als een soort zondebok gebruiken: het zijn niet wij die dat willen, het is omdat die zondebok ons dat oplegt. We moeten er geen tekening bij maken, we kennen voorbeelden genoeg.

Deze bemerking wil ik toch even maken in de rand zonder dat die een antwoord behoeft. Het is wel een oefening die vanuit een parlementaire reflex, als vertegenwoordiger van de burger, zeker aandacht verdient, los van het werk dat we in de commissie doen. We hebben toch al enkele stappen vooruit kunnen zetten om de directe invloed van Vlaanderen binnen zijn beleidsdomein naar Europa de juiste plaats te geven. Deze randbemerking wil ik toevoegen aan de terechte bedenkingen en uw zeer geapprecieerde antwoord, minister-president.

Karim Van Overmeire (N-VA): Voorzitter, ik ben het heel erg met u eens. Sommigen zeggen dat het debat weg is, maar dat is niet juist. Het debat leeft ongelooflijk. Als je kijkt naar de sociale media, dan is er nog nooit zoveel debat geweest. Ook de emotie is niet weg. Er is heel veel emotie. Het is niet het streven van de jaren 50,60 of 70 pro Europa, nu is het een aversie en een zich afzetten tegen Europa, soms met foute argumenten en cijfers, maar ook met een aantal terechte bekommernissen.

Waar absoluut geen behoefte aan is, is de politieke klasse die nog eens vanuit een vermeende 'moral highground' de mensen de les gaat lezen en zegt dat ze er niets van snappen. Voorzitter, ik denk inderdaad dat je met heel praktische voorbeelden moet komen. Denk de Europese Unie weg. Wat zijn dan de praktische consequenties? Men moet de mensen ernstig nemen. De keuze om de unie te verlaten, kan een valabele keuze zijn, maar heeft wel gigantische consequenties, die men erbij moet nemen. Op die ernstige manier moet het debat worden gevoerd. Dan ben ik ervan overtuigd dat het gezond verstand zal zegevieren. Nog eens een campagne voeren van bovenaf met veel poeha die bijna een soort ritueel wordt, bijna een soort religiositeit heeft en zegt 'Hoe durft men tegen de Europese constructie te zijn, jullie idioten', zal heel weinig effect hebben. Dat zal alleen de overtuigden nog eens overtuigen. *(Opmerkingen van Güler Turan)*

Het komt er heel dikwijls op neer. Ik heb soms de mogelijkheid om in de Europese instellingen rond te lopen. Het is daar unisono. U kunt zich het discours dat u daar hoort niet voorstellen. Het is een eenvormig discours. Als je dan kijkt naar de verkiezingsresultaten, dan vraag je je af waar al die mensen zitten die zo tegen zijn in de Europese instellingen. Je vindt er geen enkele, hetzij hier en daar iemand volledig in de periferie, compleet gemarginaliseerd. Ik zeg dat vanuit een democratische bekommernis en omdat ik denk dat de Europese Unie in essentie heel veel goede dingen in zich draagt.

Vergelijk het met andere continenten en kijk hoe men dit in Afrika en Zuid-Amerika probeert te kopiëren. De Russen proberen een soort Sovjet-Unie te

herstellen, maar dat lukt allemaal niet. Bij ons lukt het nog redelijk. Dat is een unieke prestatie, maar je moet er heel voorzichtig mee omgaan. Het is onmiskenbaar zo dat de constructie nu in handen is van mensen die lappen om de oren geven van wie kritische vragen durft te stellen. Dat is niet de manier om ermee om te gaan. Op die manier breng je net de hele constructie in gedrang. Net op de praktische consequenties wijzen, lijkt mij een efficiënte manier om het debat verder te voeren.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, ik vind dit een heel goede gedachtewisseling en ik wil alle leden daarvoor bedanken.

Het is zeer goed – dat is ook de teneur van wat heel leden hebben gezegd – dat de Europese Commissie niet met één scenario komt, niet zoals wij met één visie komt. Het is goed dat ze verschillende scenario's voorlegt, want anders breng je geen debat op gang. Als dat niet het geval was, zou je meteen de reflex krijgen waar de heer Van Overmeire naar refereert: het is weer eens in Brussel beslist en het is ja of neen, het is slikken of niet. Nu gaat men eigenlijk heel breed met alle mogelijke scenario's. Dat schept inderdaad de mogelijkheid tot debat, dat naar mijn mening ook een noodzakelijk debat is.

Het verschil met onze visienota is duidelijk. Wij gaan uit van een inhoudelijke visie, terwijl dit vooral institutionele scenario's zijn, waarbij men ofwel niets doet, ofwel op dezelfde koers blijft, ofwel afbouwt, ofwel meer doet, ofwel à la carte kaart werkt enzovoort. De scenario's maken nog niet meteen inhoudelijke keuzes. Wij kijken wel hoe in hoeverre een en ander spoort. Ik hoop dat het debat dat nu op deze manier wordt aangetrokken, uitmondt in een gedragen visie. Eindigen en zeggen: 'we kiezen voor dit of dat scenario', is weinig wervend.

Ik ben het eens met diegenen die zeggen dat het debat zo breed mogelijk moet worden gevoerd. Ik sta uiteraard open voor debatten in het onderwijs. Ik ben trouwens al naar het Europacollege geweest voor een internationaal publiek. Dat was een boeiende gedachtewisseling. Laatstejaarscholieren uit alle mogelijke scholen komen ook heel zeker in aanmerking. Ik doe dat ook met het middenveld. Ik heb het al gedaan met het Vlaams-Europees Verbindingsagentschap (vleva). Het is mijn wens dat we erin kunnen slagen dat vleva meer decentraal kan werken, meer op het terrein zou kunnen komen dan alleen maar in Brussel, hoe goed de beoordeling ook is. De beoordeling van vleva is bij het middenveld, de actoren heel goed. Men is heel tevreden over de aanpak.

Het staat u uiteraard vrij om te doen wat u denkt te kunnen doen. In onze visienota roepen we ook op tot parlementaire debatten. Het is niet aan mij om daar een initiatief in te nemen. Ik geef alleen mee dat de visienota ondertussen niet alleen integraal naar het Engels maar ook naar het Frans en het Duits is vertaald. Ik heb die nota niet verstuurd naar andere parlementen, niet naar deelstaatparlementen, maar wel naar de Europese parlementsleden omdat die natuurlijk de regelgever zijn. Er zijn er heel veel verstuurd, allemaal digitaal, behalve naar een aantal diplomatieke contacten waar het een hard copy is geworden. Het staat u uiteraard vrij om daar gebruik van te maken als basis voor het debat, zonder dat dit daarom een nota is die door elk lid van dit parlement wordt gedeeld. Het kan ook een kapstok zijn om eventueel in dialoog te gaan. We staan open om daaraan mee te werken, zonder in te breken in de autonomie van dit parlement.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ortwin Depoortere aan Geert Bourgeois, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed, over de aangekondigde Turkse massameeting met de mogelijke aanwezigheid van president Erdogan – 1513 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Rik Daems

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

– Jan Van Esbroeck treedt als voorzitter op.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Voorzitter, minister-president, sinds de indiening van mijn vraag om uitleg vorige week woensdag is de situatie iet of wat veranderd, en spijtig genoeg niet in positieve zin. Ik verwijs naar de diplomatieke incidenten die dag na dag escaleren tussen Turkije en onze noorderburen. Ik verwijs ook naar een aantal andere landen uit West-Europa die toch wel stelling nemen tegen het feit dat het Turkse regime hier met een aantal satellietorganisaties verkiezingsmeetings plant.

Het is in ons land niet anders. De Unie van Europese Turkse Democraten (UETD) is druk doende zalen te zoeken waar ze dergelijke verkiezingsmeetings kunnen organiseren. Het is een organisatie die nauwe banden heeft met de AKP, de partij van Erdogan, en het Diyanetnetwerk in ons land zou graag een herhaling zien van hun meting in 2015. Toen zijn ongeveer 25.000 Turken naar Hasselt afgezakt om onder meer opgeroepen te worden om vast te houden aan de Turkse taal en de Turkse cultuur.

Minister-president, u hebt zich in het verleden herhaaldelijk negatief uitgelaten over het Erdoganregime en de inmenging van dat regime in Vlaanderen. Op 4 oktober 2016 zei u in de commissie naar aanleiding van een vraag over Turkse ongeregelheden in Beringen: "Ik heb duidelijk gesteld dat het niet kan dat de binnenlandse spanningen van Turkije bij ons zouden worden geïmporteerd." U verweet het Turkse regime ook praktijken van het naziregime, nadat duizenden leraren, soldaten en overheidsmedewerkers werden opgepakt en u bekritiseerde de georkestreerde intimidatiecampagnes tegen onder meer de Lucernascholen in Vlaanderen, die aan de Gülenbeweging gelinkt worden.

Ondertussen is het wel duidelijk dat het Erdoganregime zijn voeten veegt aan de mensenrechten. Dat wordt trouwens ook bevestigd door de Verenigde Naties. Via een heel web van Turkse organisaties zoals Diyanet en UETD werkt men de integratie van de Vlaamse Turken of Turkse Vlamingen actief tegen. Dat dergelijke grote zalen kunnen worden gevuld voor dergelijke meetings, bewijst eigenlijk het falen van de integratie van een groot deel van de Turkse immigranten in ons land. Een belangrijke oorzaak is dat men de Turkse organisaties al te lang vrij spel heeft gegeven in Vlaanderen. Het zou dus een zeer slechte zaak zijn indien er dit jaar opnieuw dergelijke verkiezingsmeetings worden georganiseerd door satellieten van het Turkse Erdoganregime.

Minister-president, het is opvallend dat ik van u nog geen uitspraak heb mogen horen over de recente gebeurtenissen. Bent u het met mij eens dat een dergelijke grootschalige Turkse Erdoganshow absoluut onwenselijk is in Vlaanderen en fnuikend voor de integratie van de Turkse immigranten in Vlaanderen? Zult u desgevallend initiatieven nemen om te verhinderen dat er dergelijke meetings, al dan niet een massameeting, zullen kunnen plaatsvinden in Vlaanderen? Zo ja, welke instrumenten hebt u daarvoor? Welke initiatieven kunt u nog nemen om de invloed van het Erdoganregime op de Turkse allochtonen in Vlaanderen tegen te gaan? Ik verwijs naar de invloed die het Erdoganregime nog altijd uitoefent via het web van satellietorganisaties die hier wel degelijk actief zijn.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Mijnheer Depoortere, dit is natuurlijk een zeer actuele vraag. U zegt terecht dat ik in het verleden herhaaldelijk mijn bezorgdheid heb geuit over de mensenrechtensituatie in Turkije. Die situatie blijft alarmierend. Ik heb er toen op gewezen dat er in dit land aan de hand van grondwetswijzigingen en een noodsituatie maatregelen werden genomen tegen magistraten, professoren, leraars en ambtenaren die ofwel uit hun ambt werden ontzet of geschorst. Ik heb daar toen op een zeer kritische wijze mijn mening over geuit. Ik blijf erbij dat de mensenrechtensituatie alarmerend blijft. Het voorwerp van het referendum dat wordt voorgelegd aan de Turkse kiezers, gaat verder in die richting.

De Venice Commission heeft een analyse gemaakt van de maatregelen en zegt dat dit wegschuiven is van de democratische rechtsstaat zoals we die kennen. Het is een afname van de onderzoeksmacht van het parlement. De parlementaire bevoegdheid om controle uit te oefenen op de regering, verschuift naar de president. De president verwerft wetgevende macht. De parlementaire bevoegdheid om decreten uit te vaardigen, verschuift naar de president. De bevoegdheden van de eerste minister verschuiven naar de president. De budgettaire bevoegdheid van de regering verschuift naar de president. De regeringsverantwoordelijkheid inzake nationale veiligheid verschuift ook naar de president. Iedereen die bekommerd is om de principes van onze democratische rechtsstaat, van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, zal het met mij eens zijn dat dit een verschuiving is die weggaat van het systeem van 'checks and balances', van een systeem zoals wij dat kennen. Deze keuze wordt voorgelegd aan de kiezers daar.

Wat betreft Vlaanderen, herhaal ik wat ik vroeger heb gezegd. Ik heb onmiddellijk gezegd, naar aanleiding van de opruiende taal van een parlamentslid van AKP in Beringen, dat ik niet kan aanvaarden dat de Turkse interne problemen hier worden geïmporteerd. Ik blijf daarbij.

U had het over het integratiebeleid. Het hoeft geen betoog dat dit schadelijk is. Dit staat haaks op een integratiebeleid. Men gaat mensen die hier zijn geïntegreerd, tegen elkaar opzetten op basis van discussies die binnen Turkije worden gevoerd, op basis van grote politieke hete hangijzers binnen de Turkse gemeenschap. Meer nog, er is toentertijd een uitlating geweest van de woordvoerder van de Turkse ambassade die de Vlaamse Regering, en onder meer de minister-president, verweet goede banden te hebben met de Gülenbeweging, die een terroristische beweging werd genoemd. Ik heb dat niet over mij heen laten gaan, zoals u weet. Ik heb toen de Turkse ambassadeur ter verantwoording geroepen en hij heeft zich verontschuldigd en afstand genomen van de uitlatingen van zijn woordvoerder, waarmee voor mij dat incident gesloten was.

U weet zeer goed dat het voorwerp van uw vraag natuurlijk geen bevoegdheid van mij als minister-president is. Het is een bevoegdheid van de burgemeesters omdat het hier gaat over de openbare orde, veiligheid, mogelijke geweldplegingen. De burgemeesters zijn ter zake bevoegd. In tweede orde is de minister van Binnenlandse Zaken van de Federale Regering bevoegd.

Als u mij zou kunnen zeggen – maar ik vermoed dat u dat niet kan – wat mijn politieke bevoegdheden ter zake zijn, welgekomen.

Wat de invloeden betreft van die 'satellieten', zoals u het noemt, van het Turkse regime, de European Turkish Democrats en Diyanet, verwijs ik u naar het antwoord van 7 februari 2017 op een vraag aan minister Homans, die ter zake bevoegd is. Je zit natuurlijk met de vrijheid van levensbeschouwing. Minister Homans heeft aangetoond dat het niet eenvoudig is om financiering tegen te houden. Dat vergt samenwerking met de Staatsveiligheid, die rapporten moet afleveren waardoor kan blijken dat er problemen zijn met de erkenning van bepaalde moskeeën.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Minister-president, dank u voor uw antwoord. Over de grond van de zaak is iedereen het eens: het referendum gaat in tegen alle waarden en normen die bij ons in Europa, of in West-Europa, leven. Daar moet toch wel krachtig tegen gedemonstreerd worden.

Ik geef toe dat u geen politionele bevoegdheden hebt, of nog niet hebt. Die situeren zich op federaal niveau. Men moet niet alleen de politionele weg bewandelen. Er is ook nog zoiets als de diplomatieke weg. U hebt eerder al de Turkse ambassadeur bij u geroepen naar aanleiding van zijn uitspraken over de Gülenbeweging. Wel, dan denk ik, gezien de escalatie van de feiten en gezien het feit dat een aantal West-Europese landen toch wel straffere taal spreken over die verkiezingsmeetings die worden georganiseerd in hun land, dat wij hier een soort signaal moeten geven, dat wij wel degelijk nog eens die Turkse ambassadeur op het matje moeten mogen en durven roepen, om hem eens duidelijk te maken dat de Turken die hier leven, zich aan te passen hebben aan onze waarden en normen, en dat wij een organisatie van Turkse verkiezingsmeetings hier in ons land niet dulden.

U verwijst enkel naar de openbare orde. Dat klopt ten dele. Maar er is ook nog zoiets als het artikel 17 van het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden (EVRM), dat een uitzonderingsclausule bepaalt in verband met de vrije meningsuiting. De vrijheid van meningsuiting kan worden beperkt als zij tot schendingen van de mensenrechten zou leiden, of als zij ten koste zou gaan van de fysieke integriteit van personen. Met dit referendum kan dat ook het geval zijn. Men klopt binnenlandse Turkse conflicten op en importeert ze in ons land.

Dat zijn allemaal argumenten op basis waarvan ik meen dat u wel degelijk een grond hebt om die Turkse ambassadeur nogmaals, voor de zoveelste maal, aan te manen om dergelijke propagandameetings van een dictator – mag ik wel zeggen – in ons land niet te organiseren.

U verwijst ook naar de financiering van de Diyanetmoskeeën. Ik ben uiteraard op de hoogte van het antwoord van minister Homans. Maar dat neemt niet weg dat dit probleem nog altijd bestaat. De Diyanetmoskeeën zijn niet verdwenen, integendeel. Het is wel degelijk via deze moskeeën dat het Erdoganregime meer en meer invloed kan uitoefenen op zijn onderdanen die hier verblijven.

– Rik Daems treedt als voorzitter op.

Ik sluit af met de essentie van deze problematiek: de Turkse inwoners die nog altijd de dubbele nationaliteit hebben. Zij zouden niet onderhevig zijn aan dergelijke campagnes indien ze zich zouden kunnen beperken tot één nationaliteit, namelijk de onze, en indien ze de Turkse nationaliteit niet zouden hebben. Ook hier is er werk aan de winkel. Ik geef toe dat dit federale materie is, maar ik denk dat op de verschillende niveaus – Europees, federaal en over de gemeenschappen heen – dergelijke oplossingen naar voren moeten kunnen worden geschoven.

De voorzitter: Het is niet omdat het een federale materie is, dat we geen mening mogen hebben.

De heer Van Overmeire heeft het woord.

Karim Van Overmeire (N-VA): Onze voorzitter vervult zijn rol met verve.

Minister-president, collega's, ik stel vast dat de heer Erdogan graag in de geschiedenis duikt. Gisteren haalde hij Srebrenica boven toen hij het over de Nederlanders had, en daarvoor haalde hij al de nazi's boven. Ik vind vooral die

vergelijking met het nationaalsocialisme interessant. Diegenen onder u die interesse hebben voor geschiedenis, zullen zich een zekere Marinus van der Lubbe herinneren. Net toen de nazi's aan de macht waren gekomen en nog een schijn van democratie tolereerden, werd hij ervan beschuldigd de Rijksdag, het Duitse parlement, in brand te hebben gestoken. Die terroristische activiteit was dan de aanleiding voor de zogenaamde Rijksdagverordening, waarbij het nationaalsocialisme een echte dictatuur kon vestigen.

Ik ben altijd heel benieuwd naar de echte achtergrond van die zogenaamde staatsgreep in Turkije. Ik zie dat er ondertussen 100.000 mensen ontslagen zijn en dat er 40.000 in de gevangenis zitten. Dan vraag ik mij af waarom die staatsgreep mislukt is, als hij dan toch zoveel steun kreeg bij de bevolking. Daar zijn dus heel rare dingen aan de hand. Ik zit hier jammer genoeg al lang genoeg om in het verleden al discussies daarover te hebben meegemaakt. Ik vrees nu een beetje dat de maskers afvallen bij de AKP. We hebben heel lang gediscussieerd over de vraag welke partij dat nu eigenlijk is. Zijn dat verlichte moslimdemocraten, die een perfecte combinatie tussen democratie en islam zullen realiseren en een voorbeeld zullen zijn voor het hele Midden-Oosten of hebben zij toch een geheime agenda? Ik ben altijd een aanhanger geweest van die tweede theorie, en ik vrees dat de aanhangers van die tweede theorie nu gelijk krijgen: we komen tot de cumulatie van een agenda die er al heel lang was, die er al tien of twintig jaar was, om uiteindelijk dat kalifaat, of hoe je het ook noemt, te installeren.

Dit is voor de Europese samenleving een heel moeilijke discussie omdat de vrijheid van meningsuiting centraal staat. Ik worstel daar zelf ook mee. We mogen daar niet te snel op ingrijpen. Anderzijds is hier meer aan de hand dan dat er mensen gebruik maken van hun vrijheid van meningsuiting. Dit zijn geen lokale individuen. Een buitenlandse overheid heeft enclaves georganiseerd in West-Europese landen, onder meer via Diyanet. Ik heb recent nog zo'n moskee bezocht. Niet alleen de imams worden gestuurd vanuit Ankara. Zij krijgen elke vrijdag ook hun preek toegestuurd. Zij schrijven hun preek niet zelf. Hun preken worden gevalideerd door het Turkse ministerie van Religieuze Zaken. Dat organiseren van enclaves staat natuurlijk haaks op ons integratiebeleid. Dat gaat over veel meer dan moskeeën. Het gaat vooral om sociale controle op de gemeenschap. Op die manier wordt het politieke conflict, dat nog altijd bestaat in Turkije, geïntegreerd bij ons. Dat plaatst ons voor grote problemen.

Er is nog een andere discussie: het toetredingsproces van Turkije bij de EU. Dat proces is er nog altijd. Europees commissaris Federica Mogherini zegt nu dat we het zullen moeten herzien als er niets verandert in Turkije. Ik vraag me af wanneer we de politieke moed zullen hebben om te zeggen dat dit nooit meer goed komt. Dat probleem in Turkije is zo structureel dat we eens een punt moeten durven te zetten achter dat toetredingsproces van Turkije tot de EU. Het zou ook heilzaam zijn om de relatie tussen Turkije en de EU uit te klaren. Want nu zit je in een soort van wederzijds verlovingsbedrog – het is geen huwelijk – waarbij er in theorie grote verwachtingen zijn, terwijl in de praktijk die twee entiteiten compleet uit elkaar drijven. Het zou veel beter zijn indien we de moed zouden vinden om die situatie uit te klaren en om realistische verwachtingen te krijgen in verband met de toekomst van de relatie tussen Turkije en Europa.

De voorzitter: Minister-president Bourgeois heeft het woord.

Minister-president Geert Bourgeois: Voorzitter, ik heb niet zoveel meer toe te voegen aan wat ik gezegd heb. Ik stel vast dat de heer Depoortere verwijst naar de misbruikbepaling in het EVRM, die stelt dat de uitingsvrijheid niet geldt als zij wordt gebruikt om de rechten van anderen te beknotten. Dat is een interessant denkspoor dat, denk ik, tot voor kort niet zou zijn gehuldigd door uw partij, mijnheer Depoortere. Niettemin, of het nu gaat over ordehandhaving, het

verminderen van geweld, het verhinderen van meningen die haaks staan op..., dan nog blijft dat de bevoegdheid, die hier in eerste instantie politieel is vastgelegd, van de lokale autoriteit, de burgemeester, en in tweede orde van de minister van Buitenlandse Zaken. Met de beste wil van de wereld – en u hebt daar ook geen antwoord op gegeven – kan ik u zeggen dat Vlaanderen daaromtrent niet bevoegd is.

Mijnheer Van Overmeire, ik heb al in illo tempore in de plenaire vergadering heel duidelijk gezegd dat, wat mij betreft, er geen plaats is in de EU voor een land dat niet de waarden, rechten, normen en vrijheden verdedigt die wij met zijn allen delen in onze publieke Europese cultuur, gebaseerd op de verlichtingswaarden. Ik heb dat toen publiek verklaard, overigens met grote steun van het halfmond. Uiteraard blijf ik daarbij.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.